

Nederlandse cultuurhistorische collecties geteld en gewogen

*Inventarisering, waardering, weging en kostenberekening
voor de conservering van collecties op het gebied van de
Nederlandse cultuurgeschiedenis uit de periode
1840-1950*

J. Mateboer

INHOUDSOPGAVE

WOORD VOORAF / 5

SAMENVATTING / 6

VERANTWOORDING / 7

Voorgeschiedenis / 7

Beoogd resultaat / 7

Opzet / 8

Werkwijze / 8

COLLECTIES GETELD / 9

Inleiding / 9

Afbakening / 9

Inventarisering en actualisering van in aanmerking komende collecties / 11

COLLECTIES GEWOGEN / 13

Inleiding / 13

Prioritering op grond van conserveringsnoodzaak / 13

Prioriteringsmodel / 14

Waardering door deskundigen / 15

Eindoordeel over de collecties / 15

RESULTATEN INVENTARISERING EN WAARDERING / 16

A-collecties / 16

B-collecties / 16

C-collecties / 17

Waarde van de uiteindelijke lijst / 17

KOSTEN EN UITVOERING VAN HET CONSERVERINGSTRAJECT CULTUURHISTORISCHE
COLLECTIES / 18

De verschillende conserverende handelingen / 18

Grondslagen kostenberekeningen / 18

Kosten / 19

Uitvoering van het traject cultuurhistorische collecties / 19

OVERZICHT VAN DE RESULTATEN VAN WAARDERING, PRIORITERING
EN KOSTENBEREKENING / 21

GEBRUIKTE LITERATUUR / 42

BIJLAGE: REKENMODEL PRIORITERING / 43

BIJLAGE: OVERZICHT COLLECTIES PER INSTELLING ALFABETISCH OP PLAATS / 45

WOORD VOORAF

Na jaren van voorbereidende onderzoeken naar de omvang van het papierverval in Nederlandse bibliotheken, en naar de mogelijkheden dit verval te stoppen of in ieder geval te vertragen, heeft de Koninklijke Bibliotheek in 1997 op verzoek van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen een beleidsplan opgesteld voor een nationaal programma voor de conservering van bibliotheekmateriaal. Het Ministerie heeft dit beleidsplan aanvaard en de KB opdracht gegeven de coördinatie van de uitvoering ervan ter hand te nemen. Op 13 mei 1997 heeft de Staatssecretaris van Cultuur, drs. A. Nuis het startsein gegeven voor dit Nationaal Programma voor de Conservering van Bibliotheekmateriaal, onder de titel *Metamorfoze*.

Naast de uitvoering van conserveringstrajecten is in het Activiteitenplan 1997 ook het 'initiatieven, formuleren en (laten) uitvoeren van onderzoek naar verschillende aspecten van de conserveringsproblematiek' opgenomen. Eén van deze onderzoeken betreft de nadere inventarisatie van de Nederlandse cultuurhistorische collecties en de ontwikkeling van een prioriteringsmodel voor deze collecties. Dit onderzoek is uitgevoerd in de periode van 1 juli 1997 tot 30 juni 1998, en heeft voornamelijk bestaan uit desk research en een uitvoerige enquête.

Het onderzoek is verricht door mw. drs. J. Mateboer. Als interne begeleiders traden op de heren H.J. Jansen, projectleider van *Metamorfoze*, tevens chef van de afdeling Bibliotheekonderzoek en Wetenschappelijke Documentatie, en drs. C. de Wolf, Hoofd Collecties & Onderzoek.

Het project is extern begeleid door een commissie bestaande uit:

Drs. A. Bossers, adjunct-directeur van Pica, Stichting Centrum voor Bibliotheekautomatisering.

Dr. R.E.O. Ekkart, directeur van het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie.

Prof. dr. M.R. Prak, hoogleraar economische en sociale geschiedenis aan de Universiteit Utrecht.

De commissie is vier maal bijeen geweest: op 1 oktober 1997, en op 16 februari, 8 april en 17 juni 1998. Tussentijds is diverse malen met de individuele commissieleden overlegd.

Er is de commissieleden echter niet gevraagd zich te committeren aan het rapport, de eindverantwoordelijkheid berust bij de Koninklijke Bibliotheek.

Tevens is het advies ingewonnen van een aantal deskundigen:

Dr. Th.J. Clemens, universitair docent kerkgeschiedenis aan de Katholieke Theologische Universiteit te Utrecht.

Dr. L.P. Grijp, onderzoeksleider Groep Orale Cultuur, Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, P.J. Meertens Instituut, Amsterdam.

Dr. L.T.G. Theunissen, universitair docent wetenschapsgeschiedenis aan de Universiteit Utrecht.

Met alle deskundigen hebben uitvoerige gesprekken plaatsgevonden.

SAMENVATTING

In de periode juli 1997-juni 1998 heeft een uitvoerige *inventarisatie* plaats gevonden van de *cultuurhistorische collecties* in Nederland. Dit ter voorbereiding op een conserveringstraject, uit te voeren in de tweede planfase (2001-2004) van Metamorfoze, nationaal programma voor de conservering van bibliotheekmateriaal.

Door middel van een uitvoerige *enquête* onder 128 instellingen zijn de gegevens over cultuurhistorische collecties verkregen. Van alle verzamelingen is bezien of ze voldeden aan de vooraf opgestelde criteria. Vervolgens zijn de overgebleven collecties *gewaardeerd* door een aantal deskundigen, en daarna *geprioriteerd* op basis van conserveringsnoodzaak. Uiteindelijk heeft dit een lijst opgeleverd van 257 cultuurhistorische collecties, waaronder 53 collecties met een A-waardering (top), 77 met een B-waardering (sub-top) en 127 collecties met een C-waardering (belangrijk, maar eerder lokaal dan landelijk van uitstraling).

De kosten (verfilmen, verpakken, ontzuren en catalogiseren) die nodig zijn om al deze 257 collecties te conserveren worden begroot op Mf 233. Zou een conserveringstraject beperkt worden tot A- en B-collecties, dan is daarmee een bedrag van Mf 151 gemoeid. Uitsluitend behandeling van de A-collecties zou een investering van Mf 93 vergen, maar gezien het niveau van de B-collecties wordt *sterk aangeraden te kiezen voor conservering van A- en B-collecties*

De uitvoering van een dergelijk conserveringstraject zou analoog aan het huidige traject Literaire Collecties kunnen worden opgezet, met dien verstande, dat de begeleidingscommissie bij het onderzoekstraject cultuurhistorische collecties zich sterk heeft uitgesproken voor een *deels instellingsgerichte financiering*.

VERANTWOORDING

Voorgeschiedenis

In 1990 heeft de KB op verzoek van het toenmalige Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur een eerste inventarisatie uitgevoerd naar collecties bibliotheekmateriaal die in aanmerking zouden kunnen komen om geconserveerd te worden. Het resultaat van dit project 'Behoud Literair Erfgoed 1' (BLE1) leverde een groslijst op van wat toen genoemd werd 'Literair erfgoed en cultureel waardevolle bibliotheekcollecties'.

In de daaropvolgende jaren is het literair erfgoed uitputtend in kaart gebracht (Projecten 'Behoud literair erfgoed 2 en 3'). Er is bovendien een prioriteringsmodel opgesteld om binnen de literaire collecties een volgorde voor conservering te kunnen aanbrengen (BLE 2, 1992). In 1996 heeft de KB een selectiescenario voor een nationaal conserveringsprogramma van bibliotheekmateriaal ontwikkeld. Dit scenario, gebaseerd op de resultaten van de in de jaren daarvoor verrichte onderzoeken, voorziet onder meer in de beperking tot de periode 1840-1950, waarin het slechtste papier is vervaardigd. De publicaties op dit slechte papier zijn dus het meest bedreigd. Door toepassing van dit selectiescenario kon het aantal te conserveren collecties verder worden teruggebracht. Inmiddels is met de conservering van de literaire collecties in 1997 gestart.

De in 1990 als cultureel waardevol aangemerkte collecties zijn in de afgelopen jaren niet meer aan een nader onderzoek onderworpen. Oorspronkelijk stonden er 242 van dergelijke collecties op de lijst (BLE1). Door toepassing van het selectiescenario werd dat aantal in 1996 teruggebracht tot respectievelijk 137 aparte collecties en 24 complete bibliotheken. Van deze collecties en bibliotheken staat vast, dat het merendeel van het materiaal waaruit ze bestaan afkomstig is uit de periode 1840-1950.

In 1990 zijn echter uitsluitend de collecties in kaart gebracht van bibliotheken die niet door het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen werden gefinancierd. De uiterst belangrijke groep cultuurhistorische collecties van de *UKB-bibliotheken* ontbrak daarom op de oorspronkelijke lijst en diende alsnog geïnventariseerd te worden. (UKB: het samenwerkingsverband van de Koninklijke Bibliotheek, de Universiteitsbibliotheken en de bibliotheek van het NIWI). De lijst zal daardoor waarschijnlijk flink worden aangevuld. De conservering van complete bibliotheken is geen uitgangspunt van Metamorfoze, er zal daarom onderzocht worden of in de opgevoerde bibliotheken deelcollecties aan te wijzen zijn die voldoen aan de criteria voor conservering.

Hierboven is al vermeld dat voor de literaire collecties een prioriteringsmodel is opgesteld. Dit model, gebaseerd op de elementen risico, staat en belang, was in principe ook bedoeld om toe te passen op andere dan literaire collecties. Dit model behoeft enige aanpassing. De elementen op zich blijven staan, maar de invulling die eraan gegeven moet worden is enigszins gewijzigd. Zo is bij 'risico' het onderdeel 'materiaal afkomstig uit 1840-1950' te weinig specifiek, nu dit al een voorwaarde op zich is voor een plaats op de lijst te conserveren collecties. De waardering door inhoudelijk deskundigen kwam in dit model ook niet aan bod, wat zowel tot een kritische kanttekening van de Commissie Geesteswetenschappen van de KNAW bij het selectiescenario geleid heeft, als tot vragen bij de beoordelingscommissie van het traject literaire collecties. Het model zal dus kritisch bekeken en waar nodig bijgesteld of herzien moeten worden.

Beoogd resultaat

Het beoogde resultaat van het onderzoek is een beredeneerde, geprioriteerde lijst cultuurhistorische collecties die de basis kan vormen voor het in de tweede planfase van Metamorfoze (2001-2004) beoogde conserveringstraject 'Cultuurhistorische collecties'.

Deelresultaten zijn:

1. Een geprioriteerde lijst cultuurhistorische collecties uit alle in aanmerking komende bibliotheken, passend binnen het eerder opgestelde selectiescenario.
2. Een beredeneerd voorstel voor de aanpak van de conservering van de cultuurhistorische collecties, inclusief een kostenberekening.
3. Een aangepast prioriteringsmodel, dan wel een nieuw prioriteringsmodel.

Opzet

Bovenstaande beoogde resultaten vereisten de formulering van een aantal onderzoeksdoelen, deze luiden als volgt:

1. Het vaststellen van de totale hoeveelheid te conserveren cultuurhistorische collecties.
2. Het zo goed mogelijk in kaart brengen van de individuele cultuurhistorische collecties. Hierbij dient aandacht besteed te worden aan de omvang van de collecties, de uitsplitsing naar gedrukt en handschriftelijk materiaal, de uitsplitsing naar perioden en de verhouding tussen Nederlands en niet-Nederlands materiaal in de collecties.
3. Het opstellen van een herzien dan wel nieuw prioriteringsmodel, dat rekening houdt met de voortgang van de ontwikkelingen op het gebied van conservering en met de diversiteit van de cultuurhistorische collecties.
4. Berekening van de kosten die gemoeid zijn met de conservering van de gehele lijst geprioriteerde cultuurhistorische collecties, uitgesplitst naar conserverende handeling (verfilmen, verpakken, ontzuren, retrocatalogisering en registratie in NROMM).

Werkwijze

Het onderzoek heeft bestaan uit een bureau-onderzoek, waarbij uiteraard gebruik gemaakt is van de eerder verrichte onderzoeken. Na vaststelling van het begrippenkader is er een uitvoerige enquête gehouden onder ruim 100 bibliotheken. Voor wat betreft de UKB-bibliotheken betrof het hier een eerste inventarisatie, voor wat betreft de bibliotheken die ook al in 1990 waren benaderd, betekende dit een verfijning en actualisering van de eerder verstrekte gegevens.

De zo ontstane lijst collecties is nogmaals afgezet tegen de criteria uit het selectiemodel, dat overigens ook aan de basis van het begrippenkader stond.

De collecties werden onderverdeeld naar de rubrieken van de Nederlandse Basisclassificatie, en in die vorm voorgelegd aan de leden van de begeleidingscommissie en aan enkele overige deskundigen. Alle deskundigen hebben de hen bekende collecties gewaardeerd naar hun betekenis op nationaal niveau, door het toekennen van een A, B, C of D. Tegelijkertijd werden allerlei gegevens over de fysieke staat van de collecties ingevoerd in een bestand, ten behoeve van de prioritering op grond van fysieke kenmerken. Deze gegevens gaven de conserveringsnoodzaak aan. De waardering door de deskundigen vormde de basis voor de lijst; binnen de door hen toegekende waarderungen werden de collecties vervolgens in volgorde van conserveringsnoodzaak gezet. Deze volgorde werd bepaald aan de hand van het herziene prioriteringsmodel, dat op een aantal punten vereenvoudigd is, maar nog steeds werkt met de factoren risico, staat en belang.

Ten slotte werden de kosten van conservering berekend, op basis van de door de beheerders vermelde omvang van de collecties en op basis van de kosten die momenteel in de uitvoering van Metamorfoze gehanteerd worden.

Over elke fase in het onderzoek, en over de resultaten ervan werd intensief overlegd met de begeleidingscommissie, niet alleen tijdens de reguliere bijeenkomsten, maar ook per e-mail en schriftelijk tussentijds.

COLLECTIES GETELD

Inleiding

Alvorens de cultuurhistorische collecties geïnventariseerd en gewaardeerd kunnen worden, moet duidelijk zijn, wat eronder verstaan moet worden. Hieronder wordt eerst de afbakening van het begrip 'cultuurhistorische collectie' gegeven. Vervolgens worden de enquête en de respons hierop besproken. De uiteindelijke aantallen staan vermeld in de paragraaf 'Resultaten'.

Afbakening

Op basis van het in 1996 opgestelde selectiemodel zijn de criteria waaraan collecties moeten voldoen om voor het traject cultuurhistorische collecties in aanmerking te komen zo nauwkeurig mogelijk omschreven.

Inhoudelijk Het begrip 'cultuur' kan verwarring scheppen. Het is goed hier aan te geven dat bij dit traject cultuur niet beperkt wordt tot wat wel genoemd wordt de uitingen van de 'hogere' cultuur (cultuur met een C, uitingen van geestelijke cultuur), dus filosofie, religie, literatuur, toneel, muziek, dans en alle vormen van beeldende kunst, maar dat uitgegaan wordt van het meer sociologische/antropologische cultuurbegrip, waarbij ook alle uitingen van de materiële cultuur beschouwd worden als onderdeel van de cultuur van een groep of land¹. Dat betekent, dat de wijze van staal produceren of dijken bouwen evengoed tot de cultuur behoort als de meest verfijnde poëzie. *Cultuurgeschiedenis* in brede zin houdt zich dan ook bezig met de gehele materiële cultuur, en omvat dus eveneens de geschiedenis van alle takken van wetenschap en industrie. In dit onderzoek verstaan we daarom onder 'cultuurhistorische collecties' de verzamelingen die enig aspect van (de geschiedenis van) de cultuur zoals hiervoor omschreven tot onderwerp hebben.

Al direct vanaf de eerste inventarisatie in 1990 is onderscheid gemaakt tussen 'literaire' en 'culturele' collecties. Dat betekent, dat aan collecties die betrekking hebben op een Nederlands letterkundig onderwerp een aparte status is toegekend, ook al vormt de literatuur een onderdeel van de cultuurgeschiedenis. In deze inventarisatie van cultuurhistorische collecties wordt voor de collecties op het gebied van de Nederlandse literatuur dus een uitzondering gemaakt. Deze verzamelingen worden beoordeeld in het reeds lopende traject Literaire Collecties.

Er zijn ook collecties in Nederland met een grotere uitstraling dan ons land alleen. Dit is het geval, als een verzameling uitputtend is op een bepaald vakgebied en een betere of gelijkwaardige verzameling elders niet bestaat. Dit laatste is deels af te meten aan het aantal buitenlandse bezoekers en het oordeel van vakgenoten. In zo'n geval is er sprake van een 'internationaal waardevolle' collectie. Dergelijke collecties zullen in 1998-1999 worden geïnventariseerd. Sommige van de nu aangemelde cultuurhistorische collecties die merendeels uit niet-Nederlands materiaal bestaan, zouden in aanmerking kunnen komen voor opname onder de internationaal waardevolle collecties. Zij zijn voorlopig in reserve gehouden.

Formeel Een cultuurhistorische collectie dient een Nederlandse deelverzameling te zijn met thematische samenhang, waarvan het materiaal geheel of grotendeels afkomstig is uit de periode 1840-1950 en die fysiek bijeen geplaatst is in een Nederlandse instelling met bewaarfunctie. *Nederlands* met Nederlands impressum of van Nederlandse origine, dus uitgegeven of geschreven in Nederland, waartoe ook gerekend worden de toenmalige overzeese gebiedsdelen, dan wel materiaal handelend over Nederland, een Nederlands onderwerp, of in het Nederlands gesteld, tenzij dit de landstaal is. Belgische publicaties vallen er dus buiten. Een

¹ Het hanteren van het bredere cultuurbegrip sluit aan bij de benadering van de KNAW in haar *Advies over het wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de Nederlandse taal en cultuur* (1992).

cultuurhistorische collectie wordt als Nederlands beschouwd, als deze voor minimaal 50% uit Nederlands materiaal bestaat.

Een collectie die de Nederlandse aspecten bestrijkt van een algemener, internationaler fenomeen, bijvoorbeeld de receptie van Goethe in Nederland of de invloed van Calvijn in Nederland, beschouwen we uiteraard ook als Nederlandse collectie. Een collectie weg- en waterbouw is op zich niet Nederlands. Maar waar een deel ervan, of de gehele collectie gericht is op publicaties over de weg- en waterbouw in Nederland, of over Nederlanders die aan weg- en waterbouw deden betreft het een Nederlandse cultuurhistorische collectie. Betreft het het archief van een Nederlander die zich met het vakgebied heeft beziggehouden, dan is er altijd sprake van een Nederlandse collectie.

Deelverzameling met thematische samenhang: de collectie valt niet samen met de gehele bibliotheek, maar vormt daarbinnen een onderscheidbaar deel. De collectie heeft ensemblewaarde, waarbij geldt, dat het geheel meer is, dan de som der delen: zij wordt gevormd door publicaties op een specifiek terrein, over een specifieke persoon, of bestaat bijvoorbeeld uit de nalatenschap van een specifiek persoon.

Het *materiaal* van een dergelijke collectie kan bestaan uit een combinatie van handgeschreven en gedrukte werken, waaronder zich ook kranten of tijdschriften kunnen bevinden, of uit uitsluitend handschriftelijk materiaal of alleen gedrukte werken (boeken, brochures). Bestaan collecties uitsluitend uit kranten of tijdschriften, dan vallen ze niet onder dit conserverings-traject, aangezien beide materiaalsoorten in andere trajecten zijn ingedeeld. Bij collecties met uitsluitend gedrukte publicaties wordt sterk gelet op de ensemblewaarde, aangezien de Nederlandse boekproductie apart wordt aangepakt, namelijk in het traject BNB, Behoud Nederlandse Boekproductie.

Fysiek bijeengeplaatst: de collectie staat niet verspreid door de magazijnen opgesteld, maar in een of meer kasten, of in een ruimte bij elkaar. Handschriften en drukken mogen in verschillende ruimten geplaatst zijn. Dat collecties apart geplaatst zijn betekent meestal ook, dat er speciale zorg aan besteed wordt. Het gaat in ieder geval om collecties die ook door de behorende instelling als van meer dan gemiddeld belang worden gezien ten opzichte van de rest van de bibliotheekcollectie.

Periode 1840-1950: dit is de periode waartoe Metamorfoze zich beperkt, de periode vanaf het begin van de machinale productie van houthoudend papier tot net na de Tweede Wereldoorlog. Niet dat er daarna geen slecht papier meer vervaardigd is, maar eerst moet het meest verzuurde materiaal worden aangepakt. Het onderzoek van de laatste jaren heeft uitgewezen, dat de periode 1840-1950 als geheel er in negatieve zin uitspringt, met de 'slechtste decennia' vanaf circa 1870 tot de eeuwwisseling.

Nederlandse instelling met bewaarfunctie: de Koninklijke Bibliotheek, de universiteitsbibliotheken, de bibliotheken met wetenschappelijke steunfunctie en andere nationale instellingen met bewaarfunctie, zoals het RIOD of het IISG, de bibliotheken van (grote) archieven en de bibliotheken van (grote) musea.

Afbakening met andere conserveringstrajecten Zoals hiervoor al is aangegeven zal per aange- melde collectie strikt bekeken worden of deze onder het traject cultuurhistorische collecties kan worden opgenomen, of onder één van de andere trajecten moet worden opgenomen.

Samenvattend: collecties die uitsluitend uit kranten of tijdschriften bestaan of uit boeken zonder verdere thematische samenhang worden niet ondergebracht bij de cultuurhistorische collecties. Of ze in aanmerking komen voor de trajecten kranten, tijdschriften of Behoud Nederlandse Boekproductie zal in die trajecten worden gezien.

Collecties die betrekking hebben op een Nederlands letterkundig onderwerp, worden beoordeeld bij het traject Literaire Collecties. Collecties die voor een groot deel uit buitenlands materiaal bestaan en ook internationaal erkenning genieten zullen te zijner tijd in het nog voor te bereiden traject internationaal waardevolle collecties worden beoordeeld.

Inventarisering en actualisering van in aanmerking komende collecties

In 1990 zijn gegevens verkregen van een groot aantal bibliotheken, maar gegevens van de UKB-bibliotheken ontbraken, aangezien deze niet benaderd waren. (Het betrof een onderzoek in opdracht van het toenmalige Ministerie van WVC). Informatie die inmiddels essentieel geacht wordt, bijvoorbeeld of collecties afkomstig zijn uit de periode 1840-1950, ontbrak eveneens. In een periode van zeven jaar kan ook overigens veel gebeuren: instellingen fuseren of worden opgeheven, verhuizen of reorganiseren hun bezit, waardoor collecties verkocht worden, verspreid worden of juist bijeen geplaatst. Alle reden om een nieuwe enquête rond te sturen.

Enquête Er is begin november 1997 (4, 5 en 11 november) een enquête verstuurd naar 128 instellingen, waaronder 3 instellingen op eigen verzoek. Aangeschreven zijn alle UKB-bibliotheken, die in 1990 niet ondervraagd waren, en alle instellingen die in 1990 opgegeven hadden dat ze over cultureel waardevolle collecties beschikten. De non-respondenten uit 1990 zijn voor een deel opnieuw benaderd.

Er is per instelling een lijst toegezonden met de collecties die naar ons idee aan de criteria zouden kunnen voldoen, met het verzoek aan te geven, of dat inderdaad het geval was. Vervolgens is gevraagd voor de in aanmerking komende collecties gegevens te verstrekken over onderwerp, plaatsing, ontsluiting, budget, belang, uniciteit, gebruik (raadpleging, uitlening, reproductie). Ook is gevraagd de collecties te periodiseren, dat wil zeggen, aan te geven hoeveel van de collectie uit welke periode afkomstig is: voor 1840 / 1840-1900 / 1900-1950 / na 1950, en hoe groot het percentage brittle materiaal per periode is (brittle of bros: verbruind of anderszins verkleurd, het papier valt uit elkaar).

De collecties op de toegezonden lijsten waren geselecteerd uit de in 1990 aangemelde. Niet opgenomen waren: literaire collecties, collecties met uitsluitend materiaal van voor 1840, collecties met uitsluitend buitenlands materiaal, collecties met uitsluitend kranten of tijdschriften, collecties die op te vatten zijn als kunstcollecties (realia, prenten, gravures, portretten), audiovisuele collecties. Waar ook maar enige twijfel bestond, is een collectie op de lijst opgenomen. De UKB-bibliotheken kregen eenzelfde soort selectie toegestuurd, maar dan op basis van de door hen voor het *Repertorium bijzondere collecties* (1997) aangemelde verzamelingen. De lijsten van de UKB-bibliotheken zijn bovendien vergeleken met het bibliotheekmateriaal dat genoemd is in *Om het academisch erfgoed* (1996).

Afhankelijk van de omvang van de instelling werd een inzendtermijn gegeven: 21 november, 10 december, 17 december, in de hoop dat voor 1 januari alle gegevens binnen zouden zijn.

Respons Van de 128 aangeschreven instellingen hebben er 26 te kennen gegeven dat zij geen in aanmerking komende collecties bezitten. Twee beheerders van kleine instellingen lieten weten dat zij niets wilden invullen. Zes instellingen bleken als zodanig niet meer te bestaan, van vijf van deze zes konden de collecties alsnog getraceerd worden. Twee instellingen waren met elkaar gefuseerd.

Van de overige 94 instellingen werden de gegevens van de aangemelde collecties getoetst aan de criteria. Hierdoor vielen 97 collecties af om de volgende redenen: de collectie bestond uit foto's, grafiek, kranten, tijdschriften, uit te oud of te nieuw materiaal, de collectie stond niet fysiek bijeen, bevatte uitsluitend of voor het overgrote deel buitenlands materiaal. Collecties boekbanden, die niet om de inhoud maar om hun uiterlijk bijeen waren geplaatst, vielen ook af. Daarnaast werden 19 collecties apart gehouden die nadere beschouwing verdienen in het kader van de internationaal waardevolle collecties. Tenslotte bleken 321 collecties aan de criteria te voldoen, deze werden door de deskundigen inhoudelijk gewaardeerd. De gegevens van deze collecties werden gecodeerd ingevoerd in een bestand, om een cijfer voor conserveringsnoodzaak te kunnen berekenen.

Lacunes De Stadsbibliotheek Maastricht deelde bij monde van de waarnemend bibliothecaris mee, dat er geen gelegenheid was de enquête in te vullen, maar dat er waarschijnlijk slechts één

collectie in aanmerking kwam. Het Katholiek Documentatie Centrum (Nijmegen) leverde geen gegevens. De Universiteitsbibliotheek Leiden beperkte de opgave tot de belangrijkste handschriftelijke collecties; de boekencollecties van de UB Leiden ontbreken geheel. Het is niet uitgesloten, dat naast de hiervoor vermelde instellingen er nog cultuurhistorische collecties ontbreken. Zoals al vermeld, zijn de non-respondenten uit 1990 niet alle opnieuw aangeschreven. Ook is het niet ondenkbaar, dat er hier of daar nog een archief of nalatenschap te voorschijn komt.

COLLECTIES GEWOGEN

Inleiding

Het wegen van de collecties is pas mogelijk na vaststelling van de onderdelen waarop ze beoordeeld gaan worden. De samenstellende delen van het oorspronkelijke prioriteringsmodel, namelijk risico, staat en belang, zijn gehandhaafd. Op onderdelen is het prioriteringsmodel bijgesteld. Zie 'Prioriteringsmodel', pagina 14. Deze beoordeling op basis van door de beherende instellingen verstrekte gegevens behoeft modificatie. Naast de weging op grond van conserveeringsnoodzaak is besloten een waardering te laten geven aan de collecties door deskundigen, die niet in de beherende instellingen werkzaam zijn.

Prioritering op grond van conserveringsnoodzaak

De conserveringsnoodzaak wordt bepaald door de elementen *risico*, *staat* en *belang*.

Risico Het risico dat een collectie loopt wordt voornamelijk bepaald aan de hand van het gebruik en de bewaaromstandigheden. Bij dit laatste valt te denken aan al dan niet goed geklimatiseerde magazijnen, al dan niet directe toetreding van daglicht en dergelijke. Materiaal dat in open opstelling in een leeszaal staat, loopt een groter risico dan materiaal in een apart magazijn als daar temperatuur en luchtvochtigheid constant zijn en daglichttoetreding tot een minimum beperkt is. Het uitgangspunt bij Metamorfoze is, dat collecties na conservering onder optimale omstandigheden worden bewaard. Dit kan in het eigen magazijn zijn, maar is een goed magazijn niet voorhanden, dan kan een collectie eventueel ook elders worden ondergebracht, waar goede bewaring wel verzekerd is. De meeste grote instellingen hebben tegenwoordig goede magazijnen, of zijn bezig deze in te richten. De bewaaromstandigheden zijn daarom niet apart meer in kaart gebracht.

Het gebruik van een collectie, dus raadpleging of uitlening vormt een groot risico: de gebruiker veroorzaakt over het algemeen veel schade, zelfs door alleen maar de bladzijden aan te raken. Een publicatie die niet meer gebruikt wordt, gaat minder snel achteruit dan een die wel gebruikt wordt.

In principe worden collecties opgenomen waarvan het materiaal uit de periode 1840-1950 stamt, de periode van het slechte, houthoudende papier. Een verzameling valt echter lang niet altijd precies binnen deze periode; zij kan ook ouder of jonger materiaal bevatten. Hoe meer van de collectie uit 1840-1950 stamt, hoe groter het risico. Binnen de periode 1840-1950 zijn zelfs slechtere en minder slechte productiedecennia aan te wijzen. De decennia 1870-1900 hebben bijzonder slecht papier opgeleverd. Hiermee zal bij het bepalen van het risico rekening moeten worden gehouden.

Staat De staat van een collectie wordt over het algemeen bepaald aan de hand van de achterstanden in het binden en restaureren. In Metamorfoze zijn dit geen subsidiabele factoren. Wat wel belangrijk is, is de hoeveelheid materiaal in de collectie die al brittle (bros) is. Bij dergelijk materiaal kunnen de pagina's niet goed meer gehanteerd worden, het papier verkrumelt, breekt af. Hoe meer brittle materiaal, hoe groter de noodzaak tot snelle conservering, i.c. verfilming. Brittle materiaal zal immers snel niet meer hanteerbaar zijn. De vraag naar het percentage brittle materiaal is daarom opnieuw gesteld, en ook is gevraagd naar de mogelijkheid het materiaal nog te hanteren.

Belang Het belang dat aan een collectie gehecht wordt, is altijd relatief. Zo zal in de openbare bibliotheek van Assen aan publicaties over Amsterdam waarschijnlijk weinig belang gehecht worden, maar des te meer aan publicaties over Assen en Drente. Voor universiteitsbibliotheken geldt waarschijnlijk dat de collecties die het onderwijs en onderzoek in de sterkste vakgebieden

van de universiteit ondersteunen het meeste geld krijgen, daardoor het breedst en diepst worden aangeschaft en dus van meer belang zijn, dan collecties waarvoor dat minder geldt. Toch moeten de collectiebeheerders proberen het belang van hun collecties aan te geven, los van deze restricties.

Sleutelbegrippen bij 'belang' zijn compleetheid en uniciteit. De collectie kan al compleet zijn, omdat het een nalatenschap betreft. Het streven een collectie compleet te maken wordt als factor meegewogen: wordt er breed en diep aangeschaft? Vindt er helemaal geen aanschaf plaats? Of is men louter afhankelijk van schenkingen? Wanneer krijgt een collectie het predikaat 'uniek'? De uniciteit van een collectie kan liggen in de samenstelling ervan: zo veel mogelijk divers materiaal over een bepaald onderwerp is in deze collectie bij elkaar gebracht. Er zijn geen overlappingsen met collecties over hetzelfde onderwerp in andere instellingen, of er bestaat geen andere collectie op dit gebied. De uniciteit kan ook liggen in de materiaalsoort: handschriftelijk materiaal is per definitie uniek, en weegt dus zwaar. Het belang dat aan een collectie gehecht wordt is vaak ook af te zien aan de zorg waarmee deze beheerd wordt: de verzameling wordt goed bijgehouden, regelmatig gecontroleerd, goed opgeslagen, en kleine reparaties worden zo snel mogelijk uitgevoerd. Veel instellingen hebben echter te kampen met gebrek aan personeel en een te krap budget. Dan moet onderhoud wijken voor bijvoorbeeld aanschaf.

Compleetheid, uniciteit en het belang dat de instelling zelf hecht aan de collectie, blijkend uit up to date houden van de collectie tellen mee voor het belang. Daarnaast weegt bij de factor belang ook mee, of er veel vraag naar het materiaal is. Een frequent gebruik van de collectie (raadplegingen, uitleningen en reproducties) geeft een indicatie voor het belang van de collectie.

De collecties die uiteindelijk op de groslijst van Nederlandse cultuurhistorische collecties zullen blijven staan moeten dus geprioriteerd worden naar risico, staat en belang, waarbij de factor belang het zwaarst weegt. Om dit te verwezenlijken moet een prioriteringsmodel worden gehanteerd.

Prioriteringsmodel

In het oorspronkelijke prioriteringsmodel uit 1993 was de factor 'risico' opgebouwd uit zes onderdelen die betrekking hadden op de klimaatbeheersing; verder werd gevraagd naar het percentage materiaal uit 1840-1950 en naar de mogelijkheid van uitlening. De factor 'staat' bestond uit drie onderdelen met betrekking tot achterstallig onderhoud, het vierde onderdeel was het percentage brittle materiaal (per materiaalsoort). De factor 'belang' tenslotte hield rekening met de onderdelen verzamelbeleid, uniek materiaal, belang en overlap met andere collecties. Risico, staat en belang leverden elk een waarde op; de prioritering kwam tot stand door het gemiddelde te nemen van staat en risico, en van deze waarde en de waarde voor belang weer het gemiddelde te nemen.
$$\text{Cijfer voor prioritering} = ((\text{Totaal Staat} + \text{Totaal Risico})/2 + \text{Totaal Belang})/2.$$

De vaststelling van het cijfer voor conserveringsnoodzaak gebeurt nog steeds op dezelfde wijze; de eindformule blijft gehandhaafd. Het cijfer is het gemiddelde van het cijfer voor belang en het gemiddelde van de cijfers voor staat en risico.

Het cijfer voor de factor 'risico' wordt nu bepaald door een waarde voor datering van het materiaal, en een cijfer voor uitlening/inzage. De factor 'staat' wordt per materiaalsoort bepaald door een cijfer voor brittleness en een cijfer voor hanteerbaarheid van het materiaal. De factor 'belang' wordt nog steeds bepaald door cijfers voor verzamelbeleid, uniciteit en het belang in de ogen van de collectiebeheerder. Het onderdeel overlap is eruit gehaald, aangezien daar zelden een antwoord op is gegeven. Toegevoegd zijn het aantal raadplegingen en reproducties per jaar.

Voor uitvoerige specificaties, zie de Bijlage: rekenmodel prioritering, pagina 43.

Waardering door deskundigen

Is het mogelijk cultuurhistorische collecties onderling te vergelijken en te waarderen? Er is immers tot nog toe gezegd dat 'appels en peren' zich nu eenmaal moeilijk laten vergelijken. Hoe kan een collectie 'rechtshistorische werken' afgezet worden tegen een collectie 'baggeren' of 'geschiedenis van Zeeland'? Er moet een manier gevonden worden, om recht te doen aan deze diversiteit. De beste manier leek de verdeling van de aangemelde collecties over de rubrieken van de Nederlandse Basisclassificatie, waardoor clusters met collecties binnen vakgebieden ontstonden. Deze clusters zijn breed genomen: algemeen (inclusief bibliotheekwetenschappen), geesteswetenschappen, theologie, geschiedenis, politieke wetenschappen, kunsten, muziek en exacte wetenschappen. De deskundigheid van de commissieleden is benut, maar daarnaast bleef een aantal lacunes, die het sterkst gevoeld werden op de gebieden theologie, muziek en exacte wetenschappen. Op persoonlijke titel is aan drie deskundigen op deze gebieden gevraagd een waardering te geven aan de collecties. Geen enkele deskundige binnen of buiten de commissie had het laatste woord, al woog zijn stem wel zwaar: alle waarderingen zijn in de begeleidingscommissie nogmaals uitvoerig aan bod gekomen, en de definitieve waardering had ieders instemming. De waardering valt daarom ook niet op één persoon terug te voeren.

Alle collecties op de lijst werden voorzien van een waardering uitgedrukt in A, B, C, of D. De waarderingen werden gegeven vanuit het nationaal gezichtspunt: wat is de waarde van de collectie voor de Nederlandse cultuurgeschiedenis. Bij de afwegingen door de commissieleden hebben de kosten van conservering geen enkele rol gespeeld.

'A' betekende: een absolute topcollectie, van groot belang voor de Nederlandse cultuurgeschiedenis, deze verzameling moet per se behouden worden;

'B' betekende: ook een zeer belangrijke collectie, van (iets) minder niveau dan A, maar moet zeker behouden blijven;

'C' betekende: een collectie die wel van belang is, maar eerder lokaal dan nationaal is gericht; de collectie moet op termijn zeker geconserveerd worden, maar heeft geen prioriteit in vergelijking met A en B;

'D' tenslotte werd gegeven aan collecties zonder nationaal belang, waarvoor het niet zinvol werd geacht de nationale overheid om additionele middelen te vragen.

Eindoordeel over de collecties

Na de definitieve waarderingen door de commissie is het prioriteringsmodel toegepast op de met A, B of C gewaardeerde collecties. Vervolgens zijn de prioritering voor conserveringsnoodzaak en de waardering van de commissie naast elkaar gezet. Binnen de A-collecties staat de collectie met het hoogste cijfer voor conserveringsnoodzaak bovenaan, bij de B-collecties en de C-collecties evenzo.

Dit betekent, dat er in principe bij de C-collecties een verzameling bovenaan kan staan die een hoger cijfer voor conserveringsnoodzaak heeft gekregen, dan de hoogste A- of B-collectie. Gezien het belang vanuit nationaal oogpunt staat de collectie toch lager op de lijst.

Met deze oplossing is tegemoet gekomen aan een bezwaar dat geopperd werd na toepassing van het prioriteringsmodel op de literaire collecties. Daar was uitsluitend geprioriteerd op conserveringsnoodzaak, met als gevolg dat een aantal uit landelijk oogpunt minder belangrijke verzamelingen hoog op de lijst stonden. Zo kon het voorkomen dat bijvoorbeeld een nalatenschap, die bestaat uit uitsluitend handschriftelijk materiaal zeer hoog eindigde vanwege de uniciteit, terwijl de persoon wiens archief het betreft niet beschouwd wordt als iemand die veel heeft bijgedragen aan de Nederlandse cultuur. Bij de huidige inventarisatie heeft daarom het oordeel van de deskundigen het zwaarst gewogen.

RESULTATEN INVENTARISERING EN WAARDERING

Uiteindelijk heeft de commissie 321 collecties gewaardeerd. Hiervan ontvingen er 64 het predikaat 'D': vanuit nationaal gezichtspunt niet van belang, wat niet wegneemt dat deze collecties op instellingsniveau wèl van belang kunnen zijn. Deze worden verder niet besproken.

De 257 resterende collecties werden als volgt beoordeeld: 53 A-collecties, 77 B-collecties en 127 C-collecties. De collecties lopen uiteen van brievenverzamelingen, nalatenschappen, boekerijen van instellingen of personen en documentatiebestanden tot enkele complete bibliotheekcollecties.

Nu is eerder al gezegd, dat het conserveren van complete bibliotheken niet een uitgangspunt is bij Metamorfoze. Gaande het onderzoek is het inzicht ontstaan dat voor sommige, zeer gespecialiseerde instellingen de gehele bibliotheekcollectie beschouwd moet worden als 'fysiek bijeen geplaatst'. Zo bijvoorbeeld de bibliotheek van het Nederlands Scheepvaartmuseum in Amsterdam en de bibliotheek van het Koninklijk Penningkabinet in Leiden (beide B-collectie). Er is grote terughoudendheid betracht bij dergelijke bibliotheken, maar er bleken geen collecties binnen deze instellingen te kunnen worden afgezonderd.

A-collecties

53 collecties kregen het predikaat 'A', ofwel: absolute topcollectie, van groot belang voor de Nederlandse cultuurgeschiedenis, de collectie moet zonder meer behouden blijven.

Hieronder bevinden zich heel grote collecties en relatief kleine. Alle acht de commissie ze van groot belang. Enkele van deze topcollecties zijn: de brieven van Vincent van Gogh (Van Goghmuseum, Amsterdam), de nalatenschappen van de geleerden Hugo de Vries (Bibliotheek Biologisch Centrum, UvA, Amsterdam), J.H. Oort (UB Leiden), J.W. Moll (UB Groningen), J. Huizinga (UB Leiden) en P.A. Geyl (UB Utrecht), de collectie Historische documentatie Nederlandse koloniën (Kon. Inst. voor taal-, land- en volkenkunde, Leiden), diverse omvangrijke archieven van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis te Amsterdam, waaronder die van P.J. Troelstra, F. Domela Nieuwenhuis en F.M. Wibaut, de archieven van H. Colijn en A. Kuyper (Historisch Documentatiecentrum Nederlands Protestantisme) een aantal collecties op muziekhistorisch gebied, waaronder de archieven van de stichting Musica Neerlandica (Den Haag) en de Willem Pijper-collectie (Koninklijke Bibliotheek), enkele belangrijke joodse collecties (Bibliotheca Rosenthaliana in de UB Amsterdam, en Joods Historisch Museum) en bijzondere boekerijen als de Bibliotheek van de Kon. Nederlandse Mij. tot bevordering der Geneeskunst (UB Amsterdam) en de wetenschappelijke afdeling van de Toonkunstbibliotheek (St. Openbare Bibliotheken, Amsterdam). Zo nog 33 andere collecties van topniveau.

Het cijfer voor conserveringsnoodzaak voor deze 53 collecties liep uiteen van 5,25 tot 9,28 (10 is het maximum).

B-collecties

Het predikaat 'B' werd aan 77 collecties gegeven. 'B' betekent: ook heel belangrijk, net iets minder beeldbepalend dan een A-collectie, maar een dergelijke collectie moet ook zonder meer behouden blijven.

Tot de B-collecties behoren ook weer diverse archieven van het IISG en het HDC, waaronder die van H. Roland Holst-van der Schalk, Willem van Ravesteyn en Anton Pannekoek, respectievelijk die van mr. Th. Heemskerk en P. Jongeling; de archieven van J. Tinbergen (UB Rotterdam), K.H. Miskotte (UB Leiden), P.J. Meertens (UB Amsterdam en Zeeuwse Bibliotheek), J.J.P. Oud (Nederlands Architectuur instituut, Rotterdam) en Jan Toorop (KB). Daarnaast ook een aantal boekencollecties als de Franciscana uit de Collectie Thomaasse (UB Utrecht), de Bibliotheek van de Vereeniging tot Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis (Stads- of Athenaeumbibliotheek Deventer), de boekerij van A.J. Duymaer van Twist (eveneens SAB),

het Economisch Historisch Boekenfonds van de UB Rotterdam en de Bibliotheek van de Vereniging van Leraren Schoonschrijven, Stenografie en Machineschrijven (UB Amsterdam). Ook een belangrijk documentatiecentrum als TUIN, het Documentatie-centrum Tuin- en Landschapsarchitectuur in Nederland (UB Wageningen), staat bij de B-collecties. Zo nog 60 andere collecties.

Het cijfer voor conserveringsnoodzaak voor deze 77 collecties liep uiteen van 3,75 tot 9,00 (10 is het maximum).

C-collecties

Tenslotte zijn er nog 127 collecties die het predikaat 'C' hebben gekregen. Dit betekent, dat het om een collectie gaat die wel van belang is, maar eerder een lokale dan een nationale uitstraling heeft. Deze collecties moeten op termijn zeker worden aangepakt, maar hebben vanuit landelijk oogpunt niet de hoogste prioriteit. Het cijfer voor conserveringsnoodzaak voor deze 127 collecties loopt uiteen van 3,59 tot 8,88.

In deze categorie vallen de lokale topografische collecties, tenzij ze zo beperkt waren, dat ze een 'D' hadden gekregen. Dit is bewust beleid van de commissie: heeft een collectie uitsluitend betrekking op één stad, dan is standaard het predikaat 'C' gegeven, of het nu een kleine of een grote stad betrof. Dus vallen de Rotterdam-collecties (Gemeentearchief en Gemeentebibliotheek Rotterdam) en de Amsterdam-collectie (Openbare Bibliotheek Amsterdam) in deze categorie. Een topografische collectie met een regionale uitstraling kreeg in principe het predikaat 'B'.

Verder zijn in deze categorie vele archieven te vinden van geleerden van een lager plan dan in de A- of B-categorie, zo ook minder belangrijke archieven van het IISG en HDC.

Waarde van de uiteindelijke lijst

Rekening houdend met eventuele omissies (zie onder 'Lacunes', p. 11) lijkt de huidige lijst cultuurhistorische collecties een goed beeld te geven van wat in Nederlandse instellingen op dit gebied aanwezig is. Daarbij wordt een duidelijk inzicht verschaft in de conserveringsnoodzaak per categorie.

KOSTEN EN UITVOERING VAN HET CONSERVERINGSTRAJECT CULTUURHISTORISCHE COLLECTIES

De verschillende conserverende handelingen

Tot nog toe wordt te conserveren materiaal verfilmd en verpakt. Gedrukt materiaal wordt, voor zover nog nodig, retrospectief ingevoerd in de GGC (Gemeenschappelijke Geautomatiseerde Catalogus). Van de gemaakte microfilm wordt een beschrijving opgenomen in NROMM, (Netherlands Register on Microform Masters). Het is de bedoeling dat het te conserveren materiaal uiteindelijk ook ontzuurd wordt.

Registreren in GGC Alle gedrukte materiaal dient in de GGC te worden opgenomen. Zo is zowel de titel terug te vinden van de oorspronkelijke publicatie, als de verwijzing naar de te maken of gemaakte microfilm. Dit garandeert optimale vindbaarheid (access). Kosten: f 6,- per titel.

Verfilmen Het uitgangspunt bij het nationaal programma voor conservering van bibliotheekmateriaal is, dat te conserveren materiaal altijd op microfilm wordt overgezet. Dit is nog steeds het meest betrouwbare opslagmedium. Langs deze weg wordt in ieder geval de inhoud van het document bewaard. Kosten: f 50,- per band (gedrukt materiaal); f 1,- per blad (handschriftelijk materiaal).

Registreren in NROMM Is er van een publicatie eenmaal een microfilm gemaakt, dan worden de gegevens van deze film opgeslagen in NROMM. Dit dient een tweeledig doel: de microfilm is opzoekbaar, en verdubbeling van verfilming wordt voorkomen. Dit geldt uiteraard alleen voor gedrukte publicaties. Kosten: f 7,50 per titel.

Verpakken Na verfilming wordt de oorspronkelijke publicatie zuurvrij verpakt en opgeslagen in een aparte, geklimatiseerde ruimte (beschermde bewaring). Dit kan de voortgang van het verval aanzienlijk vertragen. Kosten: f 1,- per band ; f 0,10 per blad.

Ontzuren Ontzuren is altijd als optie opgenomen in de tot nog toe gemaakte conserveringsplannen. Er werd echter steeds vermeld, dat er nog geen betrouwbare methode operationeel was. Inmiddels is de firma Archimascon in Heerhugowaard gestart met de toepassing van de Bookkeeper ontzuringsmethode. Momenteel worden er proeven uitgevoerd met materiaal van de KB. Het is goed mogelijk, dat als de resultaten van deze proeven positief zijn, er bij de uitvoering van het traject cultuurhistorische collecties werkelijk ontzuurd kan gaan worden. Door het aanbrenge van een alkalische buffer in het papier kan het verzuringsproces voor lange tijd tot stilstand worden gebracht. De kosten van deze methode liggen echter *twee keer zo hoog* als in eerdere plannen begroot was, namelijk f 40,- per band; f 0,50 per blad.

Grondslagen kostenberekeningen

Samenvattend vormen onderstaande bedragen de grondslagen voor de berekeningen van de conserveringskosten:

Gedrukt materiaal

Verfilmen:	f 50,-	per band
Ontzuren:	f 40,-	per band
Verpakken:	f 1,-	per band
Retrocatalogisering:	f 6,-	per titel
NROMM catalogisering:	f 7,50	per titel

Handschriftelijk materiaal

Verfilmen:	f 1,-	per blad
Ontzuren:	f 0,50	per blad
Verpakken:	f 0,10	per blad

Kosten

Per collectie werd voor het handschriftelijk materiaal berekend wat de kosten zullen zijn voor verfilmen, ontzuren en verpakken, en voor het gedrukt materiaal wat de kosten zijn voor retrocatalogisering, voor verfilmen, registreren in NROMM, ontzuren en verpakken. Tot slot werden per collectie de gevonden bedragen van ontzuren bij elkaar geteld, van verfilmen, en van verpakken. De kosten van retrocatalogiseren en registreren in NROMM werden samen gevoegd tot één post 'catalogiseren'.

De totale kosten voor het verfilmen, ontzuren, verpakken en catalogiseren van de 257 A-, B-, en C-collecties zouden uitkomen op ruim Mf 233. Beperking tot de A- en B-collecties zou een bedrag van ruim Mf 151 vergen, en beperking tot uitsluitend het verfilmen, ontzuren, verpakken en catalogiseren van de A-collecties zou een bedrag van ruim Mf 93 vergen.

In deze kosten is het projectmanagement nog niet inbegrepen.

Op pagina 20 is een overzicht van de totale kosten per categorie collecties afgedrukt.

Uitvoering van het traject cultuurhistorische collecties

Het ligt voor de hand om de uitvoering naar analogie van het inmiddels lopende traject Literaire Collecties in te richten. Dat wil zeggen, projectvoorstellen worden via het Bureau Conservering Bibliotheekmateriaal ingediend bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en vervolgens beoordeeld door een aan Metamorfoze toegevoegde beoordelingscommissie, samengesteld uit deskundigen uit diverse sectoren op het gebied van wetenschap en bibliotheek. Na goedkeuring van een voorstel wordt de collectie geconserveerd en wordt de projectsubsidie door het Ministerie aan de instelling uitgekeerd. De instellingen houden hun eigen verantwoordelijkheid, en moeten ook een eigen financiële bijdrage leveren.

Het project Cultuurhistorische Collecties zou in principe op eenzelfde manier kunnen worden aangepakt. Het gaat echter over het algemeen om omvangrijkere collecties dan de literaire; ook tekent zich een duidelijk beeld af: veel instellingen met slechts één collectie, maar ook een aantal grote instellingen met veel belangrijke collecties.

Op basis daarvan heeft de begeleidingscommissie gepleit voor een deels collectiegerichte, deels *instellingsgerichte* financiering. Gedacht wordt aan bijvoorbeeld het IISG en de UB Amsterdam, instellingen die zo groot zijn, en die over zoveel belangrijke collecties beschikken, dat het eigenlijk noodzakelijk is om een aparte projectorganisatie binnen de instelling op te zetten. Een instellingsgerichte financiering zou daarin een welkome handreiking zijn.

De instellingsgerichte subsidie zou geormerkt moeten worden voor conservering, en er zouden nog steeds voorstellen per collectie moeten worden ingediend en getoetst. De instellingen zouden echter hun eigen verantwoordelijkheid meer inhoud kunnen geven. Het lijkt zinvol, dit voorstel in overweging te nemen. De eerste fase van Metamorfoze moet immers nog geëvalueerd worden, en dan kan gezien worden of er binnen de formule plaats voor instellingsgerichte financiering ingeruimd kan worden.

CONSERVERINGSKOSTEN CULTUURHISTORISCHE COLLECTIES

	Verfilmen <i>In Hfl</i>	Ontzuren <i>In Hfl</i>	Verpakken <i>In Hfl</i>	Catalogiseren <i>In Hfl</i>	Totaal <i>In Hfl</i>
A-COLLECTIES (53 collecties)	47,036,420	34,525,240	1,768,434	9,906,327	93,236,421
B-COLLECTIES (77 collecties)	29,374,884	21,424,047	1,141,060	6,062,945	58,002,936
A- en B-COLLECTIES (130 collecties)	76,411,304	55,949,287	2,909,494	15,969,272	151,239,357
C-COLLECTIES (127 collecties)	40,891,510	30,872,795	1,308,607	9,384,336	82,457,248
A-, B-, en C-COLLECTIES (257 collecties)	117,302,814	86,822,082	4,218,101	25,353,608	233,696,605

OVERZICHT VAN DE RESULTATEN VAN WAARDERING, PRIORITERING EN KOSTENBEREKENING

Op pagina 22 begint het overzicht van de resultaten van de waardering, prioritering en kostenberekening van de cultuurhistorische collecties. Het overzicht is ingedeeld naar waardering door de deskundigen, en daarbinnen naar prioritering op conserveringsnoodzaak. Dat betekent, dat eerst de A-collecties worden opgesomd, vervolgens de B-collecties en tot slot de C-collecties. Elke categorie collecties is vervolgens geordend op basis van het cijfer voor conserveringsnoodzaak. Dus de eerste A-collectie die genoemd wordt, is er van alle A-collecties het slechtst aan toe, enzovoort. Hetzelfde gebeurt bij de B- en C-collecties.

Het overzicht is opgebouwd uit 9 kolommen:

Kolom 1: de instelling waar de collectie zich bevindt

Kolom 2: de collectie

Kolom 3: de waardering door de deskundigen

Kolom 4: de prioritering op grond van conserveringsnoodzaak

Kolom 5: de kosten van verfilmen van handschriftelijk en gedrukt materiaal

Kolom 6: de kosten van ontzuren van handschriftelijk en gedrukt materiaal

Kolom 7: de kosten van verpakken van handschriftelijk en gedrukt materiaal

Kolom 8: de kosten van retrocatalogiseren van gedrukt materiaal, en van registreren in NROMM van de gemaakte microfilm

Kolom 9: de totale kosten per collectie.

Nr	Instelling	Collectie	Waardering commissie	Prioritering	Verfilmen	Ontzuren	Verpakken	Catalogiseren	Totaal
					<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>
1	Van Gogh-museum, Bibl. Amsterdam	Gogh, Vincent van; brieven van	A	9.28	1,400	700	140	0	2,240
2	Gemeente Museum, Muziekafdeling Den Haag	Nederlands muziekarchief; nalatenschappen componisten	A	8.75	500,000	250,000	50,000	0	800,000
3	Koninklijk Instituut voor taal-, land- en volkenkunde, Bibl. Leiden	Historische documentatie Nederlandse koloniën	A	8.50	720,000	360,000	72,000	0	1,152,000
4	Musica Neerlandica, Den Haag	Handschriftelijk materiaal: muziek, archieven, brieven	A	8.50	505,000	252,500	50,500	0	808,000
5	Int. Inst. voor Sociale Geschiedenis, IISG, Amsterdam	SDAP-Archieven, Federatie en afdelingen	A	8.06	720,000	360,000	72,000	0	1,152,000
6	Universiteit van Amsterdam, UB, BKVB	Kruseman, A.C., uitgever; brieven, boekhouding, manuscripten	A	8.00	9,000	4,500	900	0	14,400
7	Universiteit van Amsterdam, UB, ZKW	KNMKG, Bibliotheek van de Koninklijke Nederlandse Mij. Tot bevordering d. Geneeskunst	A	7.97	1,926,600	1,518,300	44,660	499,500	3,989,060
8	Koninklijk Instituut voor taal-, land- en volkenkunde, Bibl., Leiden	Humaniora Nederlandse koloniën	A	7.88	22,600,000	18,080,000	452,000	6,102,000	47,234,000
9	Musica Neerlandica, Den Haag	Gedrukte publicaties : muziek, documentatiemateriaal, concert-programma's, uitgeverfondsen muziekuitgevers, secundaire literatuur	A	7.88	2,015,000	1,612,000	40,300	544,050	4,211,350
10	Universiteit Utrecht, UB, Handschriften	Kohlbrugge, H.F., predikant; archief,	A	7.88	32,000	16,000	3,200	0	51,200
11	Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Réveil-archief, collectie van de stichting Het ...	A	7.81	358,000	209,000	27,800	27,000	621,800
12	Openbare bibl. Amsterdam	Toonkunstbibliotheek; wetenschappelijke afdeling	A	7.78	1,050,000	765,000	41,000	216,000	2,072,000

Nr	Instelling	Collectie	Waardering commissie	Prioritering	Verfilmen	Ontzuren	Verpakken	Catalogiseren	Totaal
					<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>
13	Historisch Documentatiecentrum Nederlands Protestantisme, HDC, VU Amsterdam	Kuyper, A., archief	A	7.75	54,000	27,000	5,400	0	86,400
14	Nederlands Architectuur instituut Rotterdam, Bibl.	Cuypers, P.J.H., doorslagboeken	A	7.69	17,000	8,500	1,700	0	27,200
15	Rijksuniversiteit Leiden, UB, Westerse Handschriften	Bibliotheca Neerlandica Manuscripta; documentatie over Middelnederlandse handschriften	A	7.69	48,000	24,000	4,800	0	76,800
16	Museum Willem van Haren Heerenveen	Domela Nieuwenhuis, Ferdinand, bibliotheek	A	7.56	336,000	258,000	9,600	81,000	684,600
17	IISG, Amsterdam	Domela Nieuwenhuis, Ferdinand-archief	A	7.50	40,000	20,000	4,000	0	64,000
18	Int. Informatiecentrum en Archief voor de Vrouwenbeweging, Bibl., Amsterdam	Nederlandse en internationale vrouwenbeweging	A	7.41	3,141,500	2,504,500	65,150	840,375	6,551,525
19	Prentenkabinet / Kunst-historisch Instituut, Bibl. /diatheek RU Leiden	Fotografie, Studie- en documentatiecentrum voor de -	A	7.38	480,000	384,000	9,600	129,600	1,003,200
20	Inst. voor Maritieme Historie v.d. Marinestaf, Bibl., Den Haag	Nederlandse zeemacht, geschiedenis	A	7.38	1,572,500	1,258,000	31,450	424,575	3,286,525
21	Bibliotheek Stedelijk Museum Amsterdam	Westerse kunst, knipselarchief;	A	7.38	0	0	0	0	0
22	Universiteit van Amsterdam, UB, BKVB	Kruseman, A.C., uitgever; fonds	A	7.31	25,000	20,000	500	6,750	52,250
23	Gemeente Museum, Muziekafdeling, Muziekbibliotheek Den Haag	Alsbach muziekuiteverij; bladmuziek Nederlandse componisten	A	7.25	725,000	580,000	14,500	195,750	1,515,250
24	IISG, Amsterdam	Troelstra, Pieter Jelles -archief	A	7.25	30,400	15,200	3,040	0	48,640

Nr	Instelling	Collectie	Waardering commissie	Prioritering	Verfilmen	Ontzuren	Verpakken	Catalogiseren	Totaal
					<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>
25	Rijksuniversiteit Leiden, UB, Westerse Handschriften	Huizinga, J., archief	A	7.25	60,000	30,000	6,000	0	96,000
26	Rijksuniversiteit Leiden, UB, Westerse Handschriften	Vreese, W.L. de, correspondentie; filologie en codicologie	A	7.25	42,000	21,000	4,200	0	67,200
27	Universiteit Utrecht, UB, Handschriften	Geyl, P.A.; archief, o.a. Vlaams-Nederl. betrekkingen	A	7.25	100,000	50,000	10,000	0	160,000
28	Universiteit van Amsterdam, UB, Rosenthaliana	Joodse almanakken; (Nederlandse/Amsterdamse)	A	7.25	18,750	15,000	375	5,063	39,188
29	Museum Boerhaave, Bibl., Leiden	Geschiedenis natuurwetenschappen en geneeskunde	A	7.13	1,520,000	1,216,000	30,400	410,400	3,176,800
30	Inst. voor Maritieme Historie v.d. Marinestaf, Bibl., Den Haag	Koninklijke Marine, voorschriften / zeeorders	A	7.06	48,000	38,400	960	12,960	100,320
31	HDC, VU, Amsterdam	ARP-archieven, Antirevolutionaire Partij	A	7.00	948,000	474,000	94,800	0	1,516,800
32	IISG, Amsterdam	ANWV-archief, Algemeen Nederlandsch Werklieden Verbond	A	7.00	8,700	4,350	870	0	13,920
33	IISG, Amsterdam	NVV-archieven, Nederlands Verbond van Vakverenigingen	A	7.00	4,080,000	2,040,000	408,000	0	6,528,000
34	Rijksuniversiteit Leiden, UB, Westerse Handschriften	Oort, J.H., (sterrenkundige), archief	A	6.97	96,000	48,000	9,600	0	153,600
35	Stadsbibliotheek Haarlem	Roos, S.H. de, typograaf; correspondentiearchief	A	6.97	9,000	4,500	900	0	14,400
36	Universiteit van Amsterdam, UB, Rosenthaliana	Joodse archivalia (Nederlandse)	A	6.97	28,800	14,400	2,880	0	46,080
37	HDC, VU, Amsterdam	Colijn, H., ministeriële stukken	A	6.91	348,000	174,000	34,800	0	556,800
38	Universiteit Utrecht, UB, Oude en Bijzondere Drukken	Militair Hospitaal, geneeskunde	A	6.88	65,000	52,000	1,300	17,550	135,850

Nr	Instelling	Collectie	Waardering commissie	Prioritering	Verfilmen	Ontzuren	Verpakken	Catalogiseren	Totaal
					<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>
39	Het Utrechts archief	Evangelische Broedergemeente (EBG); zending/Suriname	A	6.81	172,500	138,000	3,450	46,575	360,525
40	IISG, Amsterdam	CNV-archief, Christelijk Nationaal Vakverbond	A	6.75	800,000	400,000	80,000	0	1,280,000
41	IISG, Amsterdam	Wibaut, Florentinus Marinus-archief	A	6.75	148,000	74,000	14,800	0	236,800
42	Koninklijke Bibliotheek, Bijzondere Collecties, Den Haag	Pijper, Willem, componist, archief	A	6.72	9,000	4,500	900	0	14,400
43	Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie, Amsterdam	(Il)legale brochures 1930-1950	A	6.69	103,750	83,000	2,075	28,013	216,838
44	IISG, Amsterdam	NAS-archief, Nationaal Arbeids-Secretariaat	A	6.50	46,400	23,200	4,640	0	74,240
45	Rijksuniversiteit Groningen, UB	Moll, J.W., bioloog; archief	A	6.25	48,000	24,000	4,800	0	76,800
46	Universiteit Utrecht, UB, Handschriften	Ledeboer, L.G.C., predikant; archief o.a. reis- en dagboeken	A	6.00	2,000	1,000	200	0	3,200
47	Universiteit van Amsterdam, UB, Rosenthaliana	Samson, P.A.; joden in Suriname	A	6.00	520	260	52	0	832
48	Van Gogh-museum, Bibl., Amsterdam	Gogh, Vincent van, knipselboeken over -	A	5.81	350	280	7	95	732
49	Theater Instituut Nederland, Bibliotheek, Collectie & Documentatie, Amsterdam	Theaterlied, (Nederlandstalig), bladmuziek (gedrukt)	A	5.75	500,000	400,000	10,000	135,000	1,045,000
50	UvA, Bibliotheek Biologisch Centrum Amsterdam	Vries, Hugo de, botanicus, archief	A	5.63	45,000	22,500	4,500	0	72,000
51	Teylers Museum, Haarlem	Lorentz, H.A.; natuur- schei- en sterrenkunde; (geleerdenbibl.)	A	5.38	75,000	60,000	1,500	20,250	156,750
52	Joods Historisch Museum Amsterdam	Joodse geschiedenis; documenten mbt de - in Nederland 1700-1997	A	5.25	783,250	573,650	29,785	163,823	1,550,508

Nr	Instelling	Collectie	Waardering commissie	Prioritering	Verfilmen	Ontzuren	Verpakken	Catalogiseren	Totaal
					<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>
53	Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Roos, S.H. de, nalatenschap mbt letterontwerpen en boekverzorging	A	5.25	24,000	12,000	2,400	0	38,400
		TOTAAL A-COLLECTIES			47,036,420	34,525,240	1,768,434	9,906,327	93,236,421
54	Bibliotheek Arnhem	Gelders Documentatie Centrum / de handschriften uit de Gelriana	B	9.00	20,000	10,000	2,000	0	32,000
55	Universiteit Utrecht, UB, Oude en Bijzondere Drukken	Franciscana uit de Collectie Thomaasse	B	8.72	375,000	300,000	7,500	101,250	783,750
56	Landbouwniversiteit Wageningen, Bibl.	TUIN, Documentatiecentrum Tuinen Landschapsarchitectuur in Ned.	B	8.50	10,500	5,250	1,050	0	16,800
57	Universiteit van Amsterdam, UB, BKVB	Muller, Fred., brieven aan hem	B	8.00	2,000	1,000	200	0	3,200
58	Universiteit van Amsterdam, UB, Kerkelijke collecties	Muller, S.,theoloog; archief	B	7.97	60	30	6	0	96
59	Stads- of Athenaeumbiblioth. Deventer	BORG/VORG, Bibliotheek Vereen. tot Beoefening v Overijsselsch Regt en Geschiedenis	B	7.81	350,000	280,000	7,000	94,500	731,500
60	Stads- of Athenaeumbiblioth. Deventer	Duymaer v Twist, A.J., Nederlands-Indië	B	7.78	35,000	28,000	700	9,450	73,150
61	Erasmus Universiteit, UB, Rotterdam	Tinbergen, J.; archief	B	7.78	2,000	1,000	200	0	3,200
62	Koninklijk Penningkabinet, Bibl., Leiden	Bibliotheek (geheel); numismatiek, gesneden stenen, geldgeschiedenis	B	7.72	675,240	540,120	13,524	182,250	1,411,134
63	Stads- of Athenaeumbiblioth. Deventer	Deventer/Overijssel, regionalia	B	7.72	700,000	560,000	14,000	189,000	1,463,000
64	IISG Amsterdam	ANDB-archieven, Algemene Ned. Diamantbewerkerbond	B	7.78	564,000	282,000	56,400	0	902,400

Nr	Instelling	Collectie	Waardering commissie	Prioritering	Verfilmen	Ontzuren	Verpakken	Catalogiseren	Totaal
					<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>
65	Universiteit Utrecht, UB, Handschriften	Wttewaal, familiearchief	B	7.50	24,000	12,000	2,400	0	38,400
66	Rijksmuseum van Oudheden, Bibl., Leiden	Nederlandse archeologie	B	7.47	115,000	92,000	2,300	31,050	240,350
67	Rijksuniversiteit Leiden, UB, Westerse Handschriften	Bolland, G.J.P.J., archief.	B	7.47	36,000	18,000	3,600	0	57,600
68	Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Wijzgerige verzameling; Nederlandse filosofen	B	7.47	270,000	135,000	27,000	0	432,000
69	Universiteit van Amsterdam, UB, Kerkelijke collecties	Amsterdams Mirakel	B	7.34	5,000	4,000	100	1,350	10,450
70	Nederlands Scheepvaartmuseum, Bibl., Amsterdam	Geschiedenis scheepvaart, (Bibliotheek, geheel)	B	7.31	2,652,400	2,061,200	69,240	661,500	5,444,340
71	IISG Amsterdam	Polak, Henri -archief	B	7.25	2,435	1,218	244	0	3,896
72	Koninklijke Bibliotheek, Bijzondere Collecties, Den Haag	Papierhistorische collectie (papiermonsterboeken)	B	7.25	20,500	16,100	490	5,265	42,355
73	Rijksuniversiteit Leiden, UB, Westerse Handschriften	Bohn, Erven F., uitgever; archief	B	7.25	213,000	106,500	21,300	0	340,800
74	Erasmus Universiteit, UB, Rotterdam	Economisch Historisch Boekenfonds	B	7.16	215,000	172,000	4,300	58,050	449,350
75	Rijksbureau kunsthistorische documentatie Den Haag	Veilingcatalogi beeldende kunst	B	7.13	6,500,000	5,200,000	130,000	1,755,000	13,585,000
76	Rijksarchief in Zeeland, Bibl., Middelburg	Zelandica	B	7.06	262,500	210,000	5,250	70,875	548,625
77	IISG Amsterdam	Goes, Frank van der -archief	B	7.00	108,412	54,206	10,841	0	173,459
78	IISG Amsterdam	Kol, Henri Hubert van -archief	B	7.00	32,000	16,000	3,200	0	51,200

Nr	Instelling	Collectie	Waardering commissie	Prioritering	Verfilmen	Ontzuren	Verpakken	Catalogiseren	Totaal
					<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>
79	IISG Amsterdam	Roland Holst-van der Schalk, Henriette-archief	B	7.00	2,610	1,305	261	0	4,176
80	Rijksuniversiteit Leiden, UB, Westerse Handschriften	Sijthoff, A.W.; uitgeverij; archief	B	7.00	312,000	156,000	31,200	0	499,200
81	Rijksuniversiteit Leiden, UB, Westerse Handschriften	Kraus, F.R., (oriëntalist), archief	B	7.00	12,000	6,000	1,200	0	19,200
82	Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Krimpen, Jan van, werk en persoon	B	7.00	4,500	2,250	450	0	7,200
83	Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Bolland-Stichting	B	7.00	9,000	4,500	900	0	14,400
84	Universiteit van Amsterdam, UB, ZKW	Wiskundig Genootschap, boekerij van het	B	7.00	206,500	163,250	4,650	54,000	428,400
85	Museum van het Boek / Meermannoo Den Haag	Krimpen, Jan van, vormgever; ontwerpen	B	6.97	300	150	30	0	480
86	Rijksuniversiteit Leiden, UB, Westerse Handschriften	Miskotte, K.H.; archief	B	6.97	90,000	45,000	9,000	0	144,000
87	Rijksuniversiteit Leiden, UB, Westerse Handschriften	Byvanck, A.W., (archeoloog / kunsthistoricus), archief	B	6.97	18,000	9,000	1,800	0	28,800
88	Theater Instituut Nederland, Bibliotheek, Collectie & Documentatie, Amsterdam	Archieven v. gezelschappen, personen en instellingen op theatergebied in Nederland	B	6.88	3,180,000	1,590,000	318,000	0	5,088,000
89	Universiteit Maastricht, UB, Jezuïetencollectie	Jezuïeten, kerkelijke politiek etc. Brochures en pamfletten.	B	6.88	225,000	180,000	4,500	60,750	470,250
90	Stedelijk Museum, Bibl., Amsterdam	Moderne kunst, tentoonstellingscatalogi	B	6.81	4,005,000	3,204,000	80,100	1,081,350	8,370,450
91	IISG Amsterdam	Schaper, J.H. -archief	B	6.75	16,000	8,000	1,600	0	25,600
92	IISG Amsterdam	Ravesteyn, Willem van-archief	B	6.75	64,800	32,400	6,480	0	103,680

Nr	Instelling	Collectie	Waardering commissie	Prioritering	Verfilmen	Ontzuren	Verpakken	Catalogiseren	Totaal
					<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>
93	Landbouwniversiteit Wageningen, Bibl.	Tiesing, H.; landbouw in Drenthe	B	6.75	400	200	40	0	640
94	Nederlands Architectuur instituut Rotterdam, Bibl.	Architectuurtractaten, voorbeeldboeken, prijsvraagontwerpen	B	6.75	10,000	8,000	200	2,700	20,900
95	Museum Enschedé Haarlem	Enschede bv, firma Joh., bedrijfsadministratie	B	6.72	750,000	375,000	75,000	0	1,200,000
96	Universiteit Utrecht, Letterenbibliotheek	Orgelarchief (Vente); geschiedenis, bouw, functie orgel	B	6.72	30,000	15,000	3,000	0	48,000
97	Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Bibliotheek van de Ver. Van Leraren Schoonschrijven, Stenografie en Machineschrijven	B	6.69	62,675	49,938	1,308	16,740	130,660
98	Naturalis. Nationaal Natuurhistorisch museum Bibl., Leiden	Geologie -collectie	B	6.63	605,400	484,320	12,108	163,458	1,265,286
99	Naturalis. Nationaal Natuurhistorisch museum Bibl., Leiden	Zoölogie-collectie	B	6.63	1,816,200	1,452,960	36,324	490,374	3,795,858
100	Theater Instituut Nederland, Bibliotheek, Collectie & Documentatie, Amsterdam	Toneel, tekstboeken	B	6.50	1,000,000	800,000	20,000	270,000	2,090,000
101	IISG Amsterdam	Zutphen, Jan van-archief	B	6.50	56,800	28,400	5,680	0	90,880
102	IISG Amsterdam	Pannekoek, Anton-archief	B	6.50	14,000	7,000	1,400	0	22,400
103	Rijksuniversiteit Leiden, UB, Westerse Handschriften	Nieuwenhuis, A.W., (etnologie); archief.	B	6.50	9,000	4,500	900	0	14,400
104	Universiteit van Amsterdam, UB, BKVB	Elte, Meijer, antiquariaat, brieven en ander handschriftelijk materiaal	B	6.50	90,000	45,000	9,000	0	144,000
105	Universiteit van Amsterdam, UB, BKVB	Jesse, drukkerij, administratie, correspondentie, modellenboeken	B	6.50	270,000	135,000	27,000	0	432,000

Nr	Instelling	Collectie	Waardering commissie	Prioritering	Verfilmen	Ontzuren	Verpakken	Catalogiseren	Totaal
					<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>
106	Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Meertens, P.J.; persoonlijk / wetenschappelijk archief	B	6.50	120,000	60,000	12,000	0	192,000
107	Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Presser, J.; nalatenschap (wetenschappelijk en persoonlijk)	B	6.41	48,000	24,000	4,800	0	76,800
108	Centraal Museum Utrecht	Rietveld-Schroederarchief; over werk van Gerrit Rietveld	B	6.34	11,500	8,150	510	2,160	22,320
109	HDC, VU, Amsterdam	Heemskerck, mr. Th., archief	B	6.25	12,960	6,480	1,296	0	20,736
110	Nederlands Architectuur instituut Rotterdam, Bibl.	Oud, J.J.P.; correspondentie	B	6.25	9,000	4,500	900	0	14,400
111	Universiteit Utrecht, UB, Oude en Bijzondere Drukken	Historisch Genootschap Utrecht	B	6.13	500,000	400,000	10,000	135,000	1,045,000
112	Universiteit Utrecht, UB, Oude en Bijzondere Drukken	Gunning Jr, J.H., theoloog; van en over hem	B	6.09	6,000	4,800	120	1,620	12,540
113	Openbare Bibliotheek Leeuwarden, Muziekbibl.	Frysk Musyk Argyf; manuscripten Friese componisten	B	6.03	78,000	39,000	7,800	0	124,800
114	Rijksuniversiteit Groningen, UB	Museum van Oudheden, biblioth.; Groningana, kunst	B	6.00	144,000	115,200	2,880	38,880	300,960
115	Stadsbibliotheek Haarlem	Stols, A.A.M., uitgever; correspondentiearchief	B	5.97	78,000	39,000	7,800	0	124,800
116	Universiteit Utrecht, UB, Handschriften	Gunning Jr, J.H., en J.H. Gunning JHzn; archief, over Ned. theologie	B	5.88	20,000	10,000	2,000	0	32,000
117	Koninklijke Bibliotheek, Bijzondere Collecties, Den Haag	Toorop, Jan, schilder; correspondentie & documentatie	B	5.84	12,600	9,900	300	3,240	26,040
118	Universiteit Utrecht, UB, Oude en Bijzondere Drukken	Ned. Hervormde Kerk, publicaties vnl. mbt NH Kerk	B	5.84	1,250,000	1,000,000	25,000	337,500	2,612,500
119	HDC, VU, Amsterdam	Jongeling, P., archief	B	5.75	38,160	19,080	3,816	0	61,056

Nr	Instelling	Collectie	Waardering commissie	Prioritering	Verfilmen	Ontzuren	Verpakken	Catalogiseren	Totaal
					<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>
120	Rijksuniversiteit Groningen, UB	Giffen, A.E. van, archeoloog; archief	B	5.75	0	0	0	0	0
121	Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Filmliga, maandblad; archief	B	5.69	12,000	6,000	1,200	0	19,200
122	Staring Instituut Doetinchem	Achterhoek en Liemers, publicaties over -	B	5.63	450,000	360,000	9,000	121,500	940,500
123	Museum van het Boek / Meermannano Den Haag	Cleef, uitgeverij Van, archief en fonds	B	5.34	12,600	9,300	460	2,700	25,060
124	Gemeentebibliotheek Rotterdam	Nationaal-socialisme; gedrukte publicaties	B	5.31	66,250	53,000	1,325	17,888	138,463
125	Koninklijke Bibliotheek, Bijzondere Collecties, Den Haag	Kronenberg, M.E., bibliograaf; brieven / overdrukken	B	5.13	44,500	34,250	1,250	10,800	90,800
126	Rijksuniversiteit Groningen, UB	Provinciale Biblioth. Groningen; Groningana	B	5.00	256,000	204,800	5,120	69,120	535,040
127	Zeeuwse bibliotheek Middelburg	Meertens, P.J., dialectoloog; archief mbt Zeeuwse onderwerpen	B	4.88	60,000	30,000	6,000	0	96,000
128	Koninklijke Bibliotheek, Bijzondere Collecties, Den Haag	Ket, D.H., kunstschilder; brieven aan N.J. Schilt	B	4.75	1,092	546	109	0	1,747
129	Universiteit Utrecht, UB, Handschriften	Oppermann, O.O.; archief mbt middeleeuwse geschiedenis	B	4.50	6,000	3,000	600	0	9,600
130	Museum van het Boek / Meermannano Den Haag	Stols, A.A.M., (uitgeverij); boeken, archivalia en brieven	B	3.75	87,990	70,245	1,799	23,625	183,659
		TOTAAL B-COLLECTIES			29,374,884	21,424,047	1,141,060	6,062,945	58,002,936
		TOTAAL A- EN B-COLLECTIES			76,411,304	55,949,287	2,909,494	15,969,272	151,239,357
131	Stadsarchief Dordrecht, Bibliotheek en Documentatie	Dordrecht-collectie; Dordtse drukken, werken van Dordtenaren	C	8.88	1,179,100	942,050	23,910	317,250	2,462,310

Nr	Instelling	Collectie	Waardering commissie	Prioritering	Verfilmen	Ontzuren	Verpakken	Catalogiseren	Totaal
					<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>
132	Legermuseum, Bibl., Delft	Ministerie van Oorlog, beleidsbibliotheek	C	8.75	6,000,000	4,800,000	120,000	1,620,000	12,540,000
133	IISG, Amsterdam	NCA-Archief, Nationale Commissie tegen het Alcoholisme	C	8.25	96,033	48,017	9,603	0	153,653
134	IISG, Amsterdam	Cornelissen, Christiaan-archief	C	8.00	30,000	15,000	3,000	0	48,000
135	Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Brugmans, P.A.; rechtsgeschiedenis, reclassering; archief	C	8.00	30,000	15,000	3,000	0	48,000
136	Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Nederl. genootschap zedelijke verbetering gevangenen; archief	C	8.00	36,000	18,000	3,600	0	57,600
137	HDC, VU Amsterdam	Bavinck, Prof. Dr. H., archief	C	7.75	24,000	12,000	2,400	0	38,400
138	Universiteit van Amsterdam, UB, BKVB	Brink, Ten, en De Vries, boekhandel; brieven	C	7.75	9,000	4,500	900	0	14,400
139	Universiteit van Amsterdam, UB, BKVB	Suringar, uitgevers; archief	C	7.75	27,000	13,500	2,700	0	43,200
140	Stads- of Athenaeumbiblioth. Deventer	Deventer impressa; drukgeschiedenis Deventer	C	7.56	560,000	448,000	11,200	151,200	1,170,400
141	Koninklijke Bibliotheek, Bijzondere Collecties, Den Haag,	Hamelberg, J.H.J., koloniaal ambtenaar; archief mbt West-Indië	C	7.50	18,000	9,000	1,800	0	28,800
142	Dienst Bibliotheek&Archief, Den Haag; Archief	Haagse historie, Bibliotheekcollectie	C	7.38	3,045,000	2,422,500	64,500	810,000	6,342,000
143	Gemeentebibliotheek Rotterdam	Rotterdam collectie; geschiedenis Rotterdam	C	7.38	240,000	192,000	4,800	64,800	501,600
144	Openbare bibl. Amsterdam	Kunstnijverheidcollectie (oude deel)	C	7.25	430,000	344,000	8,600	116,100	898,700
145	Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Pijnappel, P.A., bibliofiel; archief cultuurgeschiedenis	C	7.25	30,000	15,000	3,000	0	48,000

Nr	Instelling	Collectie	Waardering commissie	Prioritering	Verfilmen	Ontzuren	Verpakken	Catalogiseren	Totaal
					<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>
146	VU, Bibliotheek, Amsterdam	Meerenbergcollectie, geneeskunde, geestelijke gezondheidszorg	C	7.25	170,000	136,000	3,400	45,900	355,300
147	Bronbeek museum Arnhem	KNIL-collectie	C	7.22	312,500	250,000	6,250	84,375	653,125
148	Koninklijke Bibliotheek, Bijzondere Collecties, Den Haag	Keuchenius, L.W.C.; archief Tweede Kamer-lidmaatschap en ministerschap	C	7.00	3,000	1,500	300	0	4,800
149	Universiteit van Amsterdam, UB, BKVB	KNUB, administratie, correspondentie	C	7.00	300,000	150,000	30,000	0	480,000
150	Universiteit van Amsterdam, UB, BKVB	Brill, E.J., uitgeverij en boekhandel; archief	C	7.00	180,000	90,000	18,000	0	288,000
151	Universiteit van Amsterdam, UB, BKVB	Portielje, drukkerij, administratie, modelboeken, correspondentie	C	7.00	198,000	99,000	19,800	0	316,800
152	Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Mendes da Costa, M.B.; over toneel; redactiemateriaal Flanor	C	7.00	24,000	12,000	2,400	0	38,400
153	Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Royaards, Willem, acteur; persoonlijke nalatenschap	C	7.00	1,600	800	160	0	2,560
154	UvA, Plantage Bibliotheek (Artis) Amsterdam	Siboga expeditie (onder leiding van Max Weber); archief	C	7.00	15,000	7,500	1,500	0	24,000
155	UvA, Plantage Bibliotheek (Artis) Amsterdam	Hoek, P.P.C., mariene bioloog, visserijonderzoeker; archief	C	7.00	600	300	60	0	960
156	UvA, Plantage Bibliotheek (Artis) Amsterdam	Man, J.G. de, zoöloog, archief	C	7.00	1,200	600	120	0	1,920
157	Museum van het Boek / Meermannoo Den Haag	Royen, J.F. van, archief en typografische verzameling	C	6.81	22,500	15,000	1,250	3,375	42,125
158	HDC, VU Amsterdam	Idenburg, A.W.F., archief	C	6.75	27,000	13,500	2,700	0	43,200
159	IISG, Amsterdam	Boeke, Kees en Beatrice Boeke-Cadbury, archief	C	6.75	128,000	64,000	12,800	0	204,800

Nr	Instelling	Collectie	Waardering commissie	Prioritering	Verfilmen	Ontzuren	Verpakken	Catalogiseren	Totaal
					<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>
160	IISG, Amsterdam	Gerhard, A.H.-archief	C	6.75	26,400	13,200	2,640	0	42,240
161	Universiteit Utrecht, UB, Handschriften	Geer v Jutphaas, B.J. L. baron de; archief,	C	6.75	10,000	5,000	1,000	0	16,000
162	Universiteit Utrecht, UB, Handschriften	Miquel, F.A.W., botanicus; brieven	C	6.75	2,000	1,000	200	0	3,200
163	Universiteit van Amsterdam, UB, BKVB	Burgersdijk en Niermans, uitgeverij, boekhandel, veilingbedrijf; archief	C	6.75	72,000	36,000	7,200	0	115,200
164	Maritiem museum Prins Hendrik Rotterdam	Maritieme geschiedenis (Bibliotheek, geheel)	C	6.72	2,060,000	1,630,000	46,000	540,000	4,276,000
165	UvA, Plantage Bibliotheek (Artis) Amsterdam	Dieranatomie, collectie van Max Weber	C	6.72	125,000	100,000	2,500	33,750	261,250
166	Gemeentelijke Archiefdienst Amsterdam, Bibl.	Stadsschouwburg, programma's Amsterdamse -	C	6.59	351,500	281,200	7,030	94,905	734,635
167	Stadsarchief, Thermenmuseum en Vitruvianum Heerlen, Bibl.	Bibliotheek; (streek)geschiedenis / archeologie	C	6.56	1,205,000	964,000	24,100	325,350	2,518,450
168	Gemeentelijke Archiefdienst Amsterdam, Bibl.	Nederlandse veilingcatalogi (Kunst)	C	6.50	79,000	63,200	1,580	21,330	165,110
169	IISG, Amsterdam	Wolff, Sam de-archief	C	6.50	7,830	3,915	783	0	12,528
170	IISG, Amsterdam	IAMV-Archief, Internationale Anti-Militaristische Vereeniging	C	6.50	78,400	39,200	7,840	0	125,440
171	Rijksuniversiteit Leiden, UB, Westerse Handschriften	Kalf, J. (kunsthistoricus), archief	C	6.50	25,200	12,600	2,520	0	40,320
172	Universiteit van Amsterdam, UB, BKVB	NvVA, archief	C	6.50	48,000	24,000	4,800	0	76,800
173	Universiteit van Amsterdam, UB, BKVB	Arbeiderspers, correspondentie hoofdkantoor met AP-boekhandels	C	6.50	24,000	12,000	2,400	0	38,400

Nr	Instelling	Collectie	Waardering commissie	Prioritering	Verfilmen	Ontzuren	Verpakken	Catalogiseren	Totaal
					<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>
174	Universiteit van Amsterdam, UB, BKVB	Wereldbibliotheek, financieel archief	C	6.50	72,000	36,000	7,200	0	115,200
175	Universiteit van Amsterdam, UB, ZKW	Nederlandsche Mij. Voor tuinbouw- en plantkunde, Bibl. van de	C	6.50	75,000	60,000	1,500	20,250	156,750
176	Rijksuniversiteit Groningen, UB	Natuurkundig Genootschap	C	6.50	244,000	195,200	4,880	65,880	509,960
177	Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Stokvis, B.J., jurist; handschriften, brieven	C	6.44	3,000	1,500	300	0	4,800
178	Gemeente Museum, Muziekafdeling, Muziekbibl. Den Haag	Correspondance Musicale; muziekkuitgaven	C	6.38	250,000	200,000	5,000	67,500	522,500
179	Gemeentelijke Archiefdienst Amsterdam, Bibl.	Amsterdamse sociëteiten	C	6.28	75,000	60,000	1,500	20,250	156,750
180	Theater Instituut Nederland, Bibliotheek, Collectie & Documentatie, Amsterdam	Theater, boeken over (i.c. alle podiumkunsten, behalve muziek)	C	6.25	400,000	320,000	8,000	108,000	836,000
181	Museum Enschedé Haarlem	Letterproeven (gebonden); wereldwijd, Enschedé compleet	C	6.25	60,000	48,000	1,200	16,200	125,400
182	Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Royaards-Sandberg, Jacqueline, actrice; brieven	C	6.25	300	150	30	0	480
183	Universiteit van Amsterdam, UB, ZKW	KNOV, Boekerij van de Ned. Keel-, Neus- en oorheekkundige Ver.	C	6.25	175,000	140,000	3,500	47,250	365,750
184	Rijksuniversiteit Groningen, UB	Plessner, H., filosoof en socioloog; archief	C	6.25	60,000	30,000	6,000	0	96,000
185	Rijksuniversiteit Groningen, UB	Pro Excolendo Iure Patrio; rechtsgeschiedenis	C	6.25	170,000	133,000	4,200	43,200	350,400
186	UvA, Bibliotheek Biologisch Centrum Amsterdam	Plantkunde, A'damse hoogleraren -, gedrukte publicaties	C	6.25	8,500	6,800	170	2,295	17,765
187	UvA, Plantage Bibliotheek (Artis) Amsterdam	Weber, Max, zoöloog; archief	C	6.25	60,000	30,000	6,000	0	96,000

Nr	Instelling	Collectie	Waardering commissie	Prioritering	Verfilmen	Ontzuren	Verpakken	Catalogiseren	Totaal
					<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>
188	Zeeuwse bibliotheek Middelburg	Zeeuwse bladmuziek, w.o. werk van J. Morks	C	6.25	900	450	90	0	1,440
189	Gemeentelijke Archiefdienst Amsterdam, Bibl.	Hendrichs, A.M.J., totstandkoming Noord-Hollandse kanalen	C	6.22	145,000	116,000	2,900	39,150	303,050
190	Rijksuniversiteit Groningen, UB	Enschedé, J.J.C.; koloniale gesch., Asiatica	C	6.22	520,000	416,000	10,400	140,400	1,086,800
191	Rijksbureau kunsthistorische documentatie Den Haag	Beeldende kunst, archivalia, o.m. van Theo van Doesburg	C	6.19	3,150,000	1,575,000	315,000	0	5,040,000
192	Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Burger jr, C.P., bibliothecaris; persoonlijke nalatenschap	C	6.19	6,000	3,000	600	0	9,600
193	Rijksmuseum Amsterdam, Bibl.	Waller, F.G.; veilingcatalogi beeldende kunst/kunstnijverheid	C	6.13	250,000	200,000	5,000	67,500	522,500
194	Het Utrechts archief	("Seminariebibliotheken") Collectie v.d. red. v.h. Archief v.h. Aartsbisdom Utrecht (tijdschrift)	C	6.13	285,000	228,000	5,700	76,950	595,650
195	Universiteit Utrecht, UB, Oude en Bijzondere Drukken	Gunning, theologie, m.n. kerkgeschiedenis	C	6.13	35,000	28,000	700	9,450	73,150
196	Universiteit van Amsterdam, UB, BKVB	Contact, uitgeverij; archief	C	6.03	92,000	70,000	2,800	21,600	186,400
197	HDC, VU Amsterdam	Bavinck, Prof. Dr. J.H., archief	C	6.00	4,440	2,220	444	0	7,104
198	Universiteit Utrecht, UB, Handschriften	Oosterzee, J.J. v., predikant; archief	C	6.00	4,000	2,000	400	0	6,400
199	Universiteit Utrecht, UB, Handschriften	Rauwenhoff, N.W.P.; archief plantkunde	C	6.00	600	300	60	0	960
200	Universiteit Utrecht, UB, Handschriften	Fruin, J.A., jurist; archief rechtsgeschiedenis	C	6.00	800	400	80	0	1,280
201	Rijksuniversiteit Groningen, UB	Kooyker, H.A., medische bibliotheek	C	6.00	60,000	48,000	1,200	16,200	125,400

Nr	Instelling	Collectie	Waardering commissie	Prioritering	Verfilmen	Ontzuren	Verpakken	Catalogiseren	Totaal
					<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>
202	Rijksuniversiteit Groningen, UB	Ranke, J.R., medische bibliotheek.	C	6.00	410,000	328,000	8,200	110,700	856,900
203	UvA, Bibliotheek Biologisch Centrum Amsterdam	Stomps, Th.J., botanicus, archief	C	6.00	21,000	10,500	2,100	0	33,600
204	Gemeentearchief Leiden, Bibl.	Leiden e.o., geschiedenis van	C	5.88	3,775,000	3,020,000	75,500	1,019,250	7,889,750
205	Universiteit Utrecht, UB, Handschriften	Zwaardemaker, H., medicus; archief mbt fysiologie / geneeskunde	C	5.88	16,000	8,000	1,600	0	25,600
206	Universiteit van Amsterdam, UB, ZKW	School- en kinderboeken	C	5.88	5,000,000	4,000,000	100,000	1,350,000	10,450,000
207	Universiteit Utrecht, Diergeneeskunde	Gink, C.S.Th. van, kunstschilder; pluimvee en kleinteelt	C	5.84	50,000	40,000	1,000	13,500	104,500
208	HDC, VU Amsterdam	Bevordering v.d. christelijke pers in Nederland, St. ter	C	5.75	20,880	10,440	2,088	0	33,408
209	HDC, VU Amsterdam	Buskes, Dr. J.J., archief	C	5.75	21,600	10,800	2,160	0	34,560
210	HDC, VU Amsterdam	Verdam, mr. P.J., archief	C	5.75	94,000	47,000	9,400	0	150,400
211	Openbare bibl. Amsterdam	Amsterdam collectie; de stad Amsterdam	C	5.75	120,000	96,000	2,400	32,400	250,800
212	Universiteit van Amsterdam, UB, BKVB	Vereniging van Muziekhandelaren en uitgevers in Nederland; archief	C	5.75	60,000	30,000	6,000	0	96,000
213	Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Becker, B.O.; archief over Coornhertstudie / studie 16e eeuw	C	5.75	36,000	18,000	3,600	0	57,600
214	Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Timmer, Charles; vertaalkunde, Russische Bibliotheek, slavistiek	C	5.75	30,000	15,000	3,000	0	48,000
215	Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Tielrooy, J. B., romanist; brieven	C	5.75	9,000	4,500	900	0	14,400

Nr	Instelling	Collectie	Waardering commissie	Prioritering	Verfilmen	Ontzuren	Verpakken	Catalogiseren	Totaal
					<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>
216	Universiteit van Amsterdam, UB, ZKW	Papier-collectie	C	5.75	205,000	164,000	4,100	55,350	428,450
217	Universiteit van Amsterdam, UB, ZKW	Algemene Pharmaceutische Bibliotheek	C	5.75	125,000	100,000	2,500	33,750	261,250
218	UvA, Plantage Bibliotheek (Artis) Amsterdam	Biografisch-historisch archief van biologen en documentatiemateriaal	C	5.75	50,400	33,840	2,736	7,776	94,752
219	UvA, Plantage Bibliotheek (Artis) Amsterdam	Bierens de Haan, J.A., zoöloog, dierpsycholoog; archief	C	5.75	6,000	3,000	600	0	9,600
220	Rijksuniversiteit Groningen, UB	Leeuw, G. van der, theoloog; brieven	C	5.59	12,000	7,800	720	1,620	22,140
221	UvA, Plantage Bibliotheek (Artis) Amsterdam	Redeke, H.C., zoöloog, hydrobioloog; archief	C	5.59	3,300	2,025	230	338	5,893
222	Rotterdamsch Leeskabinet	Opera-tekstboekjes	C	5.56	50,000	40,000	1,000	13,500	104,500
223	Museum van het Boek / Meermannano Den Haag	Brusse, uitgeverij W.L.&J.; archief	C	5.50	15,000	7,500	1,500	0	24,000
224	Museum van het Boek / Meermannano Den Haag	Goor, uitgeverij Van; archief	C	5.50	9,000	4,500	900	0	14,400
225	Universiteit van Amsterdam, UB, BKVB	Kalenders	C	5.44	250,000	200,000	5,000	67,500	522,500
226	TU Twente, UB, Enschede	Boot, J.A., textielcollectie	C	5.38	1,000,000	800,000	20,000	270,000	2,090,000
227	Universiteit van Amsterdam, UB, ZKW	Typografica	C	5.38	875,000	700,000	17,500	236,250	1,828,750
228	Gemeentearchief Rotterdam	Rotterdamse bibliotheek; geschiedenis Rotterdam	C	5.25	250,000	200,000	5,000	67,500	522,500
229	HDC, VU Amsterdam	Nauta, prof. Dr. Doede, archief	C	5.25	42,000	21,000	4,200	0	67,200

Nr	Instelling	Collectie	Waardering commissie	Prioritering	Verfilmen	Ontzuren	Verpakken	Catalogiseren	Totaal
					<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>
230	Universiteit Utrecht, UB, Handschriften	Brandt, C.D.J., historicus; archief	C	5.25	20,000	10,000	2,000	0	32,000
231	Gemeente Museum, Muziekafdeling, Muziekbibl. Den Haag	Eck, Van, muziekuitgeverij; bladmuziek	C	5.13	35,000	28,000	700	9,450	73,150
232	Gemeentelijke Archiefdienst Schiedam, Bibl.	Gedistilleerd; met nadruk op Schiedam	C	5.00	15,500	12,400	310	4,185	32,395
233	Universiteit Utrecht, UB, Handschriften	Hartog, A.H. de, predikant; archief,	C	5.00	2,000	1,000	200	0	3,200
234	Rijksuniversiteit Groningen, UB	Vos, K., theoloog; collectie mennonitica	C	5.00	22,000	17,600	440	5,940	45,980
235	Rijksuniversiteit Groningen, UB	Backer, Bibliotheek -; Groningana	C	5.00	40,000	32,000	800	10,800	83,600
236	Rijksuniversiteit Groningen, UB	Schoolmuseum; pedagogiek / onderwijsmethoden	C	5.00	150,000	120,000	3,000	40,500	313,500
237	Inst. voor Maritieme Historie Marinestaf, Den Haag, Bibl.	Koninklijke Marine, Bestekken en deviezen /ontwerpen scheepsbouw	C	4.88	708,000	566,400	14,160	191,160	1,479,720
238	Catharijne convent Utrecht	Museumcollectie theologie, liturgie en devote teksten	C	4.88	1,850,000	1,480,000	37,000	499,500	3,866,500
239	Museum van het Boek / Meermanno Den Haag	Radermacher Schorer, M.R., bibliothele uitgaven	C	4.88	202,500	161,250	4,250	54,000	422,000
240	Rotterdamsch Leeskabinet	Mandele, dr. K.E. van der; liberalisme in Nederland	C	4.88	8,000	6,400	160	2,160	16,720
241	Universiteit Utrecht, UB, Oude en Bijzondere Drukken	Indologische studien	C	4.88	350,000	280,000	7,000	94,500	731,500
242	Museum van het Boek / Meermanno Den Haag	Friedlaender, Henri, archivalia en boeken	C	4.78	13,820	10,660	382	3,375	28,237
243	UvA, Plantage Bibliotheek (Artis) Amsterdam	Voous, K.H.; archief biografieën van Nederlandse ornithologen	C	4.78	30,250	18,800	2,045	3,308	54,403

Nr	Instelling	Collectie	Waardering commissie	Prioritering	Verfilmen	Ontzuren	Verpakken	Catalogiseren	Totaal
					<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>
244	HDC, VU Amsterdam	CMO, Chr. Ver. voor leraren in het Middelbaar Onderwijs, archief	C	4.75	132,000	66,000	13,200	0	211,200
245	Koninklijke Bibliotheek, Bijzondere Collecties, Den Haag	Drabbe, Mies, schilderes, leerlinge van Toorop; correspondentie	C	4.75	557	279	56	0	891
246	Koninklijke Bibliotheek, Vakbeheer, Den Haag	Exil-collectie (Duitstalige auteurs, uitgegeven in Nederland)	C	4.75	25,000	20,000	500	6,750	52,250
247	Universiteit Utrecht, UB, Handschriften	Bie, J.P. de, predikant; archief, o.a. collegedictaten	C	4.75	2,000	1,000	200	0	3,200
248	Universiteit Utrecht, UB, Handschriften	Kernkamp, G.W., historicus; archief, o.a. cultuurgeschiedenis	C	4.75	800	400	80	0	1,280
249	HDC, VU Amsterdam	Homeopathische Artsen in Nederland, Ver. Van, archief	C	4.50	12,000	6,000	1,200	0	19,200
250	HDC, VU Amsterdam	CBTB, Nederlandse Christelijke Boeren- en Tuindersbond	C	4.50	540,000	270,000	54,000	0	864,000
251	Rijksuniversiteit Groningen, UB	Kerkelijke bibliotheek, NHK (bruikleen)	C	4.50	500,000	400,000	10,000	135,000	1,045,000
252	Universiteit Utrecht, UB, Oude en Bijzondere Drukken	Gerretson, F.C., historicus; Indologie en geschiedenis	C	4.38	20,000	16,000	400	5,400	41,800
253	Het Utrechts archief	Oud-bisschoppelijke clerezij (OBC), Bibl.	C	4.34	43,500	34,800	870	11,745	90,915
254	Rijksuniversiteit Groningen, UB	Baaren, Th.P. van; archief, bibliotheek over kunst (surrealisme)	C	4.25	58,000	41,000	2,600	10,800	112,400
255	Openbare Bibl. Emmen,	Drente collectie; m.b.t. Zuid-Oost Drente	C	4.00	8,000	6,400	160	2,160	16,720
256	Provinciale en Buma Bibliotheek, Leeuwarden	Fockema Andreae, S.J.; juridische en rechtshistorische werken	C	3.63	77,000	61,600	1,540	20,790	160,930
257	Nederlandse Orde van Advocaten, Balie-bibl., Den Haag	Nijgh-collectie; advocatuur	C	3.59	11,000	8,800	220	2,970	22,990

Nr	Instelling	Collectie	Waardering commissie	Prioritering	Verfilmen	Ontzuren	Verpakken	Catalogiseren	Totaal
					<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>	<i>In Hfl</i>
		TOTAAL C-COLLECTIES			40,891,510	30,872,795	1,308,607	9,384,336	82,457,248
		TOTAAL A-, B-, EN C-COLLECTIES			117,302,814	86,822,082	4,218,101	25,353,608	233,696,605

GEBRUIKTE LITERATUUR

- G.C. Noordermeer, M.A.H. Ongering, L. Voogt, *Het behoud van het literair erfgoed en de cultureel waardevolle bibliotheekcollecties* (BLE 1). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 1990.
Advies over het wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de Nederlandse taal en cultuur. Amsterdam, KNAW, Commissie Geesteswetenschappen, 1992.
- G.C. Noordermeer, M.A.H. Ongering, *Het behoud van Nederlands en Fries literair erfgoed* (BLE 2). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 1993.
- J. Mateboer, *Papieren erfgoed in Nederlandse bibliotheken: selectiescenario voor een nationaal conserveringsprogramma*. Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 1996.
- RBK Adviesgroep, *Om het academisch erfgoed*. Den Haag, 1996.
- J. Mateboer, *Repertorium bijzondere collecties*. Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 1997.
Cultuurnota 1997-2000. Den Haag, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, 1997.
- Nationaal programma voor de conservering van bibliotheekmateriaal: Activiteitenplan 1997*. Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 1997.

BIJLAGE: REKENMODEL PRIORITERING

Bij de berekeningen van het cijfer voor conserveringsnoodzaak is gekeken naar risico, staat, en belang.

De gebruikte formule: **((Totaal Risico + Totaal Staat)/2 + Totaal Belang)/2**, ofwel: het cijfer voor conserveringsnoodzaak is het gemiddelde van ((het gemiddelde van Staat en Risico) + Belang).

Samenstellende delen van de formule:

1. Risico = datering + uitlening.

Datering:

3 = Geheel na 1900

4 = Deels voor 1900 / merendeels na 1900

5 = Half voor, half na 1900

8 = Deels na 1900 / merendeels voor 1900

9 = Geheel voor 1900.

Aanname: indien periodisering niet gegeven dan: drukken is 25% voor 1900 / 75% na 1900; handschriften is 50% / 50%.

Uitlening/(raadpleging):

0 = Nee, wordt niet ter inzage / uitleen gegeven

1 = Ja, wordt wel ter inzage / uitleen gegeven.

Berekening: $R = D + U$

[R = Risico; D = Datering; U = Uitlening].

2. Staat = brosheid (brittleness) + hantering

Brosheid

3 = Minder dan 10% brittle

6 = 10% brittle

9 = Meer dan 10% brittle.

Aanname: onbekend = 10%.

Hantering

0 = Ja, kan gehanteerd worden

1 = Nee, kan niet gehanteerd worden.

Staat wordt per materiaalsoort berekend.

Berekening per materiaaltype: $Shss = (Bhss + Hhss)$; $Sdr = (Bdr + Hdr)$

Berekening: $S = (Shss + Sdr) / 2$. [Als $Shss = 0$, dan $S = Sdr$; als $Sdr = 0$, dan $S = Shss$].

[S = Staat; B = Brittleness; H = Hantering; hss = handschriftelijk materiaal; dr = gedrukt materiaal].

3. Belang = ((verzamelbeleid + uniciteit + raadpleging + reproductie)/4 + belang)/2

Verzamelbeleid

- 0 = Geen aanwas
- 5 = Alleen schenkingen
- 7,5 = Incidentele aankoop / schenkingen
- 8 = Afgesloten collectie
- 10 = Actief aankopen (streven naar compleetheid).

Uniciteit

- 0 = Geen handschriftelijk materiaal (0-10%)
- 2,5 = Weinig handschriftelijk materiaal (10-45%)
- 5 = Ongeveer evenveel gedrukt als handschriftelijk materiaal (45-75%)
- 7,5 = Voornamelijk handschriftelijk materiaal (75-99%)
- 10 = Alleen handschriftelijk materiaal (100%).

Raadpleging (per jaar)

- 0 = Geen gebruikers
 - 1 = 0-25 gebruikers
 - 5 = 25-50 gebruikers
 - 7,5 = 50-100 gebruikers
 - 10 = >100 gebruikers.
- Aanname: onbekend = 0

Reproductie (frequentie per jaar)

- 0 = Geen reproducties
 - 1 = 0-25 reproducties
 - 5 = 25-50 reproducties
 - 7,5 = 50-100 reproducties
 - 10 = > 100 reproducties.
- Aanname: onbekend = 0.

Belang (toegekend door de beherende instelling)

- 0 = Geen/lokaal belang
 - 4 = Ander belang
 - 6 = Onderwijscollectie
 - 8 = Onderzoekscollectie
 - 10 = "Complete" collectie / van (inter)nationaal belang.
- Aanname: nalatenschappen zijn niet per se gelijk aan complete collectie.

Berekening: : $B = ((V + U + Ra + Re)/4 + b) / 2$.

[B = Belang; V = Verzamelbeleid; U = Uniciteit; Ra = Raadpleging; Re = Reproductie; b = belang door instelling].

Instelling	Collectie	Nr	Waardering commissie
Gemeentelijke Archiefdienst, Bibl., Amsterdam	Stadsschouwburg, programma's Amsterdamse -	166	C
GA Amsterdam	Nederlandse veilingcatalogi (Kunst)	168	C
GA Amsterdam	Amsterdamse sociëteiten	179	C
GA Amsterdam	Hendrichs, A.M.J., totstandkoming Noord-Hollandse kanalen	189	C
Van Gogh-museum, Bibl. Amsterdam	Gogh, Vincent van; brieven van	1	A
Van Gogh-museum	Gogh, Vincent van, knipselboeken over -,	48	A
Historisch Documentatie-centrum Nederlands Protestantisme, HDC, VU Amsterdam	Kuyper, A., archief	13	A
HDC, Amsterdam	ARP-archieven, Antirevolutionaire Partij	31	A
HDC, Amsterdam	Colijn, H., ministeriële stukken	37	A
HDC, Amsterdam	Heemskerk, mr. Th., archief	109	B
HDC, Amsterdam	Jongeling, P., archief	119	B
HDC, Amsterdam	Bavinck, Prof. Dr. H., archief	137	C
HDC, Amsterdam	Idenburg, A.W.F., archief	158	C
HDC, Amsterdam	Bavinck, Prof. Dr. J.H., archief	197	C
HDC, Amsterdam	Bevordering v.d. christelijke pers in Nederland, St. ter	208	C
HDC, Amsterdam	Buskes, Dr. J.J., archief	209	C
HDC, Amsterdam	Verdam, mr. P.J., archief	210	C
HDC, Amsterdam	Nauta, prof. Dr. Doede, archief	229	C
HDC, Amsterdam	CMO, Chr. Ver. voor leraren in het Middelbaar Onderwijs, archief	244	C
HDC, Amsterdam	Homeopathische Artsen in Nederland, Ver. Van, archief	249	C
HDC, Amsterdam	CBTB, Nederlandse Christelijke Boeren- en Tuindersbond	250	C
Int. Informatiecentrum en Archief voor de Vrouwenbeweging, Bibl., Amsterdam	Nederlandse en internationale vrouwenbeweging	18	A
Int. Inst. voor Sociale Geschiedenis, IISG, Amsterdam	SDAP-Archieven, Federatie en afdelingen	5	A
IISG, Amsterdam	Domela Nieuwenhuis, Ferdinand-archief	17	A
IISG, Amsterdam	Troelstra, Pieter Jelles -archief	24	A

Instelling	Collectie	Nr	Waardering commissie
IISG, Amsterdam	ANWV-archief, Algemeen Nederlandsch Werklieden Verbond	32	A
IISG, Amsterdam	NVV-archieven, Nederlands Verbond van Vakverenigingen	33	A
IISG, Amsterdam	CNV-archief, Christelijk Nationaal Vakverbond	40	A
IISG, Amsterdam	Wibaut, Florentinus Marinus-archief	41	A
IISG, Amsterdam	NAS-archief, Nationaal Arbeids-Secretariaat	44	A
IISG, Amsterdam	ANDB-archieven, Algemene Ned. Diamantbewerkerbond	64	B
IISG, Amsterdam	Polak, Henri -archief	71	B
IISG, Amsterdam	Goes, Frank van der -archief	77	B
IISG, Amsterdam	Kol, Henri Hubert van -archief	78	B
IISG, Amsterdam	Roland Holst-van der Schalk, Henriette-archief	79	B
IISG, Amsterdam	Schaper, J.H. -archief	91	B
IISG, Amsterdam	Ravesteyn, Willem van-archief	92	B
IISG, Amsterdam	Zurphen, Jan van-archief	101	B
IISG, Amsterdam	Pannekoek, Anton-archief	102	B
IISG, Amsterdam	NCA-Archief, Nationale Commissie tegen het Alcoholisme	133	C
IISG, Amsterdam	Cornelissen, Christiaan-archief	134	C
IISG, Amsterdam	Boeke, Kees en Beatrice Boeke-Cadbury, archief	159	C
IISG, Amsterdam	Gerhard, A.H.-archief	160	C
IISG, Amsterdam	Wolff, Sam de-archief	169	C
IISG, Amsterdam	IAMV-Archief, Internationale Anti-Militaristische Vereniging	170	C
Joods Historisch Museum Amsterdam	Joodse geschiedenis; documenten mbt de - in Nederland 1700-1997	52	A
Nederlands Scheepvaartmuseum, Bibl., Amsterdam	Geschiedenis scheepvaart, (Bibliotheek, geheel)	70	B
Openbare bibl. Amsterdam	Toonkunstbibliotheek; wetenschappelijke afdeling	12	A
OB Amsterdam	Kunstnijverheidcollectie (oude deel)	144	C
OB Amsterdam	Amsterdam collectie; de stad Amsterdam	211	C
Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie, Amsterdam	(II)legale brochures 1930-1950	43	A

Instelling	Collectie	Nr	Waardering commissie
Rijksmuseum Amsterdam, Bibl.	Waller, F.G.; veilingcatalogi beeldende kunst/kunstnijverheid	193	C
Stedelijk Museum, Bibl., Amsterdam	Westerse kunst, knipselarchief;	21	A
Stedelijk Museum	Moderne kunst, tentoonstellingscatalogi	90	B
Theater Instituut Nederland, Bibliotheek, Collectie & Documentatie, Amsterdam	Theaterlied, (Nederlandstalig), bladmuziek (gedrukt)	49	A
Theater Instituut, Amsterdam	Archieven v. gezelschappen, personen en instellingen op theatergebied in Nederland	88	B
Theater Instituut, Amsterdam	Toneel, tekstboeken	100	B
Theater Instituut, Amsterdam	Theater, boeken over (i.c. alle podiumkunsten, behalve muziek)	180	C
Universiteit van Amsterdam, UB, Bibl. KVB	Kruseman, A.C., uitgever; brieven, boekhouding, manuscripten	6	A
UBA, BKVB	Kruseman, A.C., uitgever; fonds	22	A
UBA, BKVB	Muller, Fred., brieven aan hem	57	B
UBA, BKVB	Elte, Meijer, antiquariaat, brieven en ander handschriftelijk materiaal	104	B
UBA, BKVB	Jesse, drukkerij, administratie, correspondentie, modellenboeken	105	B
UBA, BKVB	Brink, Ten, en De Vries, boekhandel; brieven	138	C
UBA, BKVB	Suringar, uitgevers; archief	139	C
UBA, BKVB	KNUB, administratie, correspondentie	149	C
UBA, BKVB	Brill, E.J., uitgeverij en boekhandel; archief	150	C
UBA, BKVB	Portielje, drukkerij, administratie, modelboeken, correspondentie	151	C
UBA, BKVB	Burgersdijk en Niermans, uitgeverij, boekhandel, veilingbedrijf; archief	163	C
UBA, BKVB	NvVA, archief	172	C
UBA, BKVB	Arbeiderspers, correspondentie hoofdkantoor met AP-boekhandels	173	C
UBA, BKVB	Wereldbibliotheek, financieel archief	174	C
UBA, BKVB	Contact, uitgeverij; archief	196	C
UBA, BKVB	Vereniging van Muziekhandelaren en -uitgevers in Nederland; archief	212	C
UBA, BKVB	Kalenders	225	C
Universiteit van Amsterdam, UB, Handschriften	Réveil-archief, collectie van de stichting Het ...	11	A

Instelling	Collectie	Nr	Waardering commissie
UBA, Handschriften	Roos, S.H. de, nalatenschap mbt letterontwerpen en boekverzorging	53	A
UBA, Handschriften	Wijsgerige verzameling; Nederlandse filosofen	68	B
UBA, Handschriften	Krimpen, Jan van, werk en persoon	82	B
UBA, Handschriften	Bolland-Stichting	83	B
UBA, Handschriften	Bibliotheek van de Ver. Van Leraren Schoonschrijven, Stenografie en Machineschrijven	97	B
UBA, Handschriften	Meertens, P.J.; persoonlijk / wetenschappelijk archief	106	B
UBA, Handschriften	Presser, J.; nalatenschap (wetenschappelijk en persoonlijk)	107	B
UBA, Handschriften	Filmiga, maandblad; archief	121	B
UBA, Handschriften	Brugmans, P.A.; rechtsgeschiedenis, reclassering; archief	135	C
UBA, Handschriften	Nederl. genootschap zedelijke verbetering gevangenen; archief	136	C
UBA, Handschriften	Pijnappel, P.A., bibliofiel; archief cultuurgeschiedenis	145	C
UBA, Handschriften	Mendes da Costa, M.B.; over toneel; redactiemateriaal Flanor	152	C
UBA, Handschriften	Royaards, Willem, acteur; persoonlijke nalatenschap	153	C
UBA, Handschriften	Stokvis, B.J., jurist; handschriften, brieven	177	C
UBA, Handschriften	Royaards-Sandberg, Jacqueline, actrice; brieven	182	C
UBA, Handschriften	Burger jr, C.P., bibliothecaris; persoonlijke nalatenschap	192	C
UBA, Handschriften	Becker, B.O.; archief over Coornhertstudie / studie 16e eeuw	213	C
UBA, Handschriften	Timmer, Charles; vertaalkunde, Russische Bibliotheek, slavistiek	214	C
UBA, Handschriften	Tielrooy, J. B., romanist; brieven	215	C
Universiteit van Amsterdam, UB, Rosenthaliana	Joodse almanakken; (Nederlandse/Amsterdamse)	28	A
UBA, Rosenthaliana	Joodse archivalia (Nederlandse)	36	A
UBA, Rosenthaliana	Samson, P.A.; joden in Suriname	47	A
Universiteit van Amsterdam, UB, Kerkelijke collecties	Muller, S.,theoloog; archief	58	B
UBA, Kerkelijke collecties	Amsterdams Mirakel	69	B
Universiteit van Amsterdam, UB, ZKW	KNMG, Bibliotheek van de Koninklijke Nederlandse Mij. Tot bevordering d. Geneeskunst	7	A
UBA, ZKW	Wiskundig Genootschap, boekerij van het	84	B

Instelling	Collectie	Nr	Waardering commissie
UBA, ZKW	Nederlandsche Mij. Voor tuinbouw- en plantkunde, Bibl. van de	175	C
UBA, ZKW	KNOV, Boekerij van de Ned. Keel-, Neus- en oorheelkundige Ver.	183	C
UBA, ZKW	School- en kinderboeken	206	C
UBA, ZKW	Papier-collectie	216	C
UBA, ZKW	Algemene Pharmaceutische Bibliotheek	217	C
UBA, ZKW	Typografica	227	C
UvA, Bibliotheek Biologisch Centrum Amsterdam	Vries, Hugo de, botanicus, archief	50	A
UvA, Bibl. Biol. Centrum	Plantkunde, A'damse hoogleraren -, gedrukte publicaties	186	C
UvA, Bibl. Biol. Centrum	Stomps, Th.J., botanicus, archief	203	C
UvA, Plantage Bibliotheek (Artis) Amsterdam	Siboga expeditie (onder leiding van Max Weber); archief	154	C
UvA, Artis-bibl.	Hoek, P.P.C., mariene bioloog, visserijonderzoeker; archief	155	C
UvA, Artis-bibl.	Man, J.G. de, zoöloog, archief	156	C
UvA, Artis-bibl.	Dieranatomie, collectie van Max Weber	165	C
UvA, Artis-bibl.	Weber, Max, zoöloog; archief	187	C
UvA, Artis-bibl.	Biografisch-historisch archief van biologen en documentatiemateriaal	218	C
UvA, Artis-bibl.	Bierens de Haan, J.A., zoöloog, dierpsycholoog; archief	219	C
UvA, Artis-bibl.	Redeke, H.C., zoöloog, hydrobioloog; archief	221	C
UvA, Artis-bibl.	Voous, K.H.; archief biografieën van Nederlandse ornithologen	243	C
VU, Bibliotheek, Amsterdam	Meerenbergcollectie, geneeskunde, geestelijke gezondheidszorg	146	C
Bibliotheek Arnhem	Gelders Documentatie Centrum / de handschriften uit de Gelriana	54	B
Bronbeek museum Arnhem	KNIL-collectie	147	C
Legermuseum, Bibl., Delft	Ministerie van Oorlog, beleidsbibliotheek	132	C
Dienst Bibliotheek&Archief, Den Haag; Archief	Haagse historie, Bibliotheekcollectie	142	C
Gemeente Museum, Muziekafdeling Den Haag	Nederlands muziekarchief; nalatenschappen componisten	2	A
Gemeente Museum, Muziekafdeling, Muziekbibliotheek Den Haag	Alsbach muziekgave; bladmuziek Nederlandse componisten	23	A
Gemeente Museum, Muziekafd., Muziekbibl. Den Haag	Correspondance Musicale; muziekgaven	178	C

Instelling	Collectie	Nr	Waardering commissie
Gemeente Museum, Muziekafd., Muziekbibl. Den Haag	Eck, Van, muziekuitgeverij; bladmuziek	231	C
Inst. voor Maritieme Historie Marinestaf, Bibl., Den Haag	Nederlandse zeemacht, geschiedenis	20	A
Inst. voor Maritieme Historie	Koninklijke Marine, voorschriften / zeeorders	30	A
Inst. voor Maritieme Historie	Koninklijke Marine, Bestekken en deviezen /ontwerpen scheepsbouw	237	C
Koninklijke Bibliotheek, Bijzondere Collecties, Den Haag	Pijper, Willem, componist, archief	42	A
KB, Bijzondere Collecties	Papierhistorische collectie (papiermonsterboeken)	72	B
KB, Bijzondere Collecties	Toorop, Jan, schilder; correspondentie & documentatie	117	B
KB, Bijzondere Collecties	Kronenberg, M.E., bibliograaf; brieven / overdrukken	125	B
KB, Bijzondere Collecties	Ket, D.H., kunstschilder; brieven aan N.J. Schilt	128	B
KB, Bijzondere Collecties	Hamelberg, J.H.J., koloniaal ambtenaar; archief mbt West-Indië	141	C
KB, Bijzondere Collecties	Keuchenius, L.W.C.; archief Tweede Kamerlidmaatschap en ministerschap	148	C
KB, Bijzondere Collecties	Drabbe, Mies, schilderes, leerlinge van Toorop; correspondentie	245	C
Koninklijke Bibliotheek, Vakbeheer, Den Haag	Exil-collectie (Duitstalige auteurs, uitgegeven in Nederland)	246	C
Museum van het Boek / Meermanno Den Haag	Krimpen, Jan van, vormgever; ontwerpen	85	B
Museum van het Boek	Cleef, uitgeverij Van, archief en fonds	123	B
Museum van het Boek	Stols, A.A.M., (uitgeverij); boeken, archivalia en brieven	130	B
Museum van het Boek	Royen, J.F. van, archief en typografische verzameling	157	C
Museum van het Boek	Brusse, uitgeverij W.L.&J.; archief	223	C
Museum van het Boek	Goor, uitgeverij Van; archief	224	C
Museum van het Boek	Radermacher Schorer, M.R., bibliofiele uitgaven	239	C
Museum van het Boek	Friedlaender, Henri, archivalia en boeken	242	C
Musica Neerlandica, Den Haag	Handschriftelijk materiaal: muziek, archieven, brieven	4	A
Musica Neerlandica	Gedrukte publicaties : muziek, documentatiemateriaal, concert-programma's, etc.	9	A
Nederlandse Orde van Advocaten, Baliebibl., Den Haag	Nijgh-collectie; advocatuur	257	C
Rijksbureau kunsthistorische documentatie Den Haag	Veilingcatalogi beeldende kunst	75	B
RKD, Den Haag	Beeldende kunst, archivalia, o.m. van Theo van Doesburg	191	C

Instelling	Collectie	Nr	Waardering commissie
Stads- of Athenaeumbiblioth. Deventer	BORG/VORG, Bibliotheek Vereen. tot Beoefening v Overijsselsch Regt en Geschiedenis	59	B
Stads- of Athenaeumbibliotheek	Duymaer v Twist, A.J., Nederlands-Indië	60	B
Stads- of Athenaeumbibliotheek	Deventer/Overijssel, regionalia	63	B
Stads- of Athenaeumbibliotheek	Deventer impressa; drukgeschiedenis Deventer	140	C
Staring Instituut Doetinchem	Achterhoek en Liemers, publicaties over -	122	B
Stadsarchief Dordrecht, Bibliotheek en Documentatie	Dordrecht-collectie; Dordtse drukken, werken van Dordtenaren	131	C
Openbare Bibl. Emmen,	Drente collectie; m.b.t. Zuid-Oost Drente	255	C
TU Twente, UB, Enschede	Boot, J.A., textielcollectie	226	C
Rijksuniversiteit Groningen, UB	Moll, J.W., bioloog; archief	45	A
UBG	Museum van Oudheden, biblioth.; Groningana, kunst	114	B
UBG	Giffen, A.E. van, archeoloog; archief	120	B
UBG	Provinciale Biblioth. Groningen; Groningana	126	B
UBG	Natuurkundig Genootschap	176	C
UBG	Plessner, H., filosoof en socioloog; archief	184	C
UBG	Pro Excolendo Iure Patrio; rechtsgeschiedenis	185	C
UBG	Enschedé, J.J.C.; koloniale gesch., Asiatica	190	C
UBG	Kooyker, H.A., medische biblioth.	201	C
UBG	Ranke, J.R., medische biblioth.	202	C
UBG	Leeuw, G. van der, theoloog; brieven	220	C
UBG	Vos, K., theoloog; collectie mennonitica	234	C
UBG	Backer, Bibliotheek -; Groningana	235	C
UBG	Schoolmuseum; pedagogiek / onderwijsmethoden	236	C
UBG	Kerkelijke biblioth., NHK (bruikleen)	251	C
UBG	Baaren, Th.P. van; archief, bibliotheek over kunst (surrealisme)	254	C
Museum Enschedé Haarlem	Enschedé bv, firma Joh., bedrijfsadministratie	95	B
Museum Enschedé	Letterproeven (gebonden); wereldwijd, Enschedé compleet	181	C

Instelling	Collectie	Nr	Waardering commissie
Stadsbibliotheek Haarlem	Roos, S.H. de, typograaf; correspondentiearchief	35	A
SBH	Stols, A.A.M., uitgever; correspondentiearchief	115	B
Teylers Museum, Haarlem	Lorentz, H.A.; natuur- schei- en sterrenkunde; (geleerdenbibl.)	51	A
Museum Willem van Haren Heerenveen	Domela Nieuwenhuis, Ferdinand, bibliotheek	16	A
Stadsarchief, Thermenmuseum en Vitruvianum Heerlen, Bibl.	Bibliotheek; (streek)geschiedenis / archeologie	167	C
Openbare Bibliotheek Leeuwarden, Muziekbibl.	Frysk Musyk Argyf; manuscripten Friese componisten	113	B
Provinciale en Buma Bibliotheek, Leeuwarden	Fockema Andreae, S.J.; juridische en rechtshistorische werken	256	C
Gemeentearchief Leiden, Bibl.	Leiden e.o., geschiedenis van	204	C
Koninklijk Instituut voor taal-, land- en volkenkunde, Bibl. Leiden	Historische documentatie Nederlandse koloniën	3	A
KITLV	Humaniora Nederlandse koloniën	8	A
Koninklijk Penningkabinet, Bibl., Leiden	Bibliotheek (geheel); numismatiek, gesneden stenen, geldgeschiedenis	62	B
Museum Boerhaave, Bibl., Leiden	Geschiedenis natuurwetenschappen en geneeskunde	29	A
Naturalis. Nationaal Natuurhistorisch museum Bibl., Leiden	Geologie -collectie	98	B
Naturalis.	Zoölogie-collectie	99	B
Prentenkabinet / Kunsthistorisch Instituut, Bibl. / diatheek RU Leiden	Fotografie, Studie- en documentatiecentrum voor de -	19	A
Rijksmuseum van Oudheden, Bibl., Leiden	Nederlandse archeologie	66	B
Rijksuniversiteit Leiden, UB, Westerse Handschriften	Bibliotheca Neerlandica Manuscripta; documentatie over Middelnederlandse handschriften	15	A
UBL, Westerse Handschriften	Huizinga, J., archief	25	A
UBL, Westerse Handschriften	Vreese, W.L. de, correspondentie; filologie en codicologie	26	A
UBL, Westerse Handschriften	Oort, J.H., (sterrenkundige), archief	34	A
UBL, Westerse Handschriften	Bolland, G.J.P.J., archief.	67	B
UBL, Westerse Handschriften	Bohn, Erven F., uitgever; archief	73	B
UBL, Westerse Handschriften	Sijthoff, A.W.; uitgeverij; archief	80	B
UBL, Westerse Handschriften	Kraus, F.R., (oriëntalist), archief	81	B
UBL, Westerse Handschriften	Miskotte, K.H.; archief	86	B
UBL, Westerse Handschriften	Byvanck, A.W., (archeoloog / kunsthistoricus), archief	87	B

Instelling	Collectie	Nr	Waardering commissie
UBL, Westerse Handschriften	Nieuwenhuis, A.W., (etnologie); archief.	103	B
UBL, Westerse Handschriften	Kalf, J. (kunsthistoricus), archief	171	C
Universiteit Maastricht, UB, Jezüietencollectie	Jezüieten, kerkelijke politiek etc. Brochures en pamfletten.	89	B
Rijksarchief in Zeeland, Bibl., Middelburg	Zelandica	76	B
Zeeuwse bibliotheek Middelburg	Meertens, P.J., dialectoloog; archief mbt Zeeuwse onderwerpen	127	B
Zeeuwse bibliotheek	Zeeuwse bladmuziek, w.o. werk van J. Morks	188	C
Erasmus Universiteit, UB, Rotterdam	Tinbergen, J.; archief	61	B
UB Erasmus	Economisch Historisch Boekenfonds	74	B
Gemeentearchief Rotterdam	Rotterdamse bibliotheek; geschiedenis Rotterdam	228	C
Gemeentebibliotheek Rotterdam	Nationaal-socialisme; gedrukte publicaties	124	B
GB Rotterdam	Rotterdam collectie; geschiedenis Rotterdam	143	C
Maritiem museum Prins Hendrik Rotterdam	Maritieme geschiedenis (Bibliotheek, geheel)	164	C
Nederlands Architectuur instituut Rotterdam, Bibl.	Cuypers, P.J.H., doorslagboeken	14	A
NAi	Architectuurtractaten, voorbeeld-boeken, prijsvraagontwerpen	94	B
NAi	Oud, J.J.P.; correspondentie	110	B
Rotterdamsch Leeskabinet	Opera-tekstboekjes	222	C
RLK	Mandele, dr. K.E. van der; liberalisme in Nederland	240	C
Gemeentelijke Archiefdienst Schiedam, Bibl.	Gedistilleerd; met nadruk op Schiedam	232	C
Catharijne convent Utrecht	Museumcollectie theologie, liturgie en devote teksten	238	C
Centraal Museum Utrecht	Rietveld-Schroederarchief; over werk van Gerrit Rietveld	108	B
Het Utrechts archief	Evangelische Broedergemeente (EBG); zending/Suriname	39	A
Utrechts archief	("Seminariebibliotheken") Collectie v.d. red. v.h. Archief v.h. Aartsbisdom Utrecht (tijdschrift)	194	C
Utrechts archief	Oud-bisschoppelijke clerezij (OBC), Bibl.	253	C
Universiteit Utrecht, Diergeneeskunde	Gink, C.S.Th. van, kunstschilder; pluimvee en kleinteelt	207	C
Universiteit Utrecht, Letterenbibliotheek	Orgelarchief (Vente); geschiedenis, bouw, functie orgel	96	B
Universiteit Utrecht, UB, Handschriften	Kohlbrugge, H.F., predikant; archief,	10	A

Instelling	Collectie	Nr	Waardering commissie
UBU, Handschriften	Geyl, P.A.; archief, o.a. Vlaams-Nederl. betrekkingen	27	A
UBU, Handschriften	Ledeboer, L.G.C., predikant; archief o.a. reis- en dagboeken	46	A
UBU, Handschriften	Wttewaal, familiearchief	65	B
UBU, Handschriften	Gunning Jr, J.H., en J.H. Gunning JHzn; archief, over Ned. theologie	116	B
UBU, Handschriften	Oppermann, O.O.; archief mbt middeleeuwse geschiedenis	129	B
UBU, Handschriften	Geer v Jutphaas, B.J. L. baron de; archief,	161	C
UBU, Handschriften	Miquel, F.A.W., botanicus; brieven	162	C
UBU, Handschriften	Oosterzee, J.J. v., predikant; archief	198	C
UBU, Handschriften	Rauwenhoff, N.W.P.; archief plantkunde	199	C
UBU, Handschriften	Fruin, J.A., jurist; archief rechtsgeschiedenis	200	C
UBU, Handschriften	Zwaardemaker, H., medicus; archief mbt fysiologie / geneeskunde	205	C
UBU, Handschriften	Brandt, C.D.J., historicus; archief	230	C
UBU, Handschriften	Hartog, A.H. de, predikant; archief,	233	C
UBU, Handschriften	Bie, J.P. de, predikant; archief, o.a. collegedictaten	247	C
UBU, Handschriften	Kernkamp, G.W., historicus; archief, o.a. cultuurgeschiedenis	248	C
Universiteit Utrecht, UB, Oude en Bijzondere Drukken	Militair Hospitaal, geneeskunde	38	A
UBU, Oude en Bijzondere Drukken	Franciscana uit de Collectie Thomaasse	55	B
UBU, Oude en Bijzondere Drukken	Historisch Genootschap Utrecht	111	B
UBU, Oude en Bijzondere Drukken	Gunning Jr, J.H., theoloog; van en over hem	112	B
UBU, Oude en Bijzondere Drukken	Ned. Hervormde Kerk, publicaties vnl. mbt NH Kerk	118	B
UBU, Oude en Bijzondere Drukken	Gunning, theologie, m.n. kerkgeschiedenis	195	C
UBU, Oude en Bijzondere Drukken	Indologische studien	241	C
UBU, Oude en Bijzondere Drukken	Gerretson, F.C., historicus; Indologie en geschiedenis	252	C
Landbouwniversiteit Wageningen, Bibl.	TUIN, Documentatiecentrum Tuin- en Landschapsarchitectuur in Ned.	56	B
LUW	Tiesing, H.; landbouw in Drenthe	93	B